009423

LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMANARIO LITUANO
Año del Libertador
General San Martín
1950 rugsėjo 8 d.
Nr. 15 (31)

VIENAS FRONTAS IR VIENA VADOVYBĖ

Pasikalbėjimas su VLIKo ir V. Tarybos pirm-ku M. Krupavičium Pasaulio Lietuvių Bendruomenės reikalu

VLIKo ir V. T. Pirmininką Eltos bendradarbis prakalbino klausimu:

—KAIP TAMSTA VERTINI PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SUSIORGANIZAVIMĄ?

—Į šį klausimą ne kartą teko atsakinėti. Paskutiniu kartu tą klausimą aiškinau ir viso pasaulio lietuviam per Vatikano radiją. Tais žodžiais ir tamstai atsakysiu. "Pasaulio Lietuvių Bendruomenė turi virsti ta didžiąja lietuvių galybe, kuri padės išlaikyti tremtiniuose ir išeiviuose lietuvybę ir padės greičiau ir lengviau mums laisvę laimėti. VIENAS FRONTAS IR VIENA VADOVYBĖ — KAIP VISUR DAROMA SUNKIU KARŲ METU. Nedelsdami ir netrukdydami to fronto organizavimą turime greičiau baigti. To laukia tėvynė, to laukia ir mūsų tautos svarbiausi interesai. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės suorganizavimas tai mūsų svarbiausias dienos uždavinys." Kad nebūčiau blogai suprastas, turiu pridurti, kad mūsų visų pagrindinis uždavinys yra tiesioginis Lietuvos laisvinimas. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra tik viena pagrindinių priemonių Lietuvai laisvinti šiomis aplinkybėmis.

—JEI PLB LAIKOTE PRIEMOME LIETUVAI LAISVINTI, TAD REIKŠTŲ, KAD JI YRA POLITINĖ ORGANIZACIJA?

—Anaiptol. PLB turi du tikslu — pagrindinį ir atsitiktinį. Pagrindinis — lietuvybės išlaikymas išeiviuose, o atsitiktinis — Lietuvos laisvinimas. Atsitiktinis dėl to, kad ir Lietuvos okupacija yra atsitiktinis reiškinys, o išeivija, emigracija bus kaip ir buvo — [illegible] chroniškas reiškinys. Antra, Lietuvai laisvinti ne tik politika ar diplomatija yra priemonės. Lietuvai laisvinti priemonių yra daug ir įvairių: — pradedant šluota ir baigiant kardu. Tautinė kultūra, aukšta moralė, knyga ir lyra pagaliau ginklas ir politika su diplomatija. Moteris, kuri netingi, paėmusi šluotą, apsišvarint namuose ir apie namus, netiesiogiai taip pat prisideda prie Lietuvos laisvinimo, nes iš mūsų gyvenamo buto ir mūsų elgsenos, iš mūsų drabužių, kurie gali būti ir vargani, bet švarūs ir sutvarkyti, pasaulis sprendžia, ar mes esame kultūringa tauta ir ar esam priaugę nepriklausomybės. Atsitiktinis tikslas neduoda organizacijai veido. Antra, Lietuvos laisvinimo politikai vesti yra kiti organai — Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, mūsų diplomatinės atstovybės, Amerikoje — Amerikos Lietuvių Taryba, Argentinoje — Lietuvai Išlaisvinti Centras ir kit. TOS ORGANIZACIJOS TURI ATLIKTI VISĄ POLITINĮ LIETUVOS LAISVINIMO DARBĄ. PLB yra tik pagelbinis veiksnys tam darbui atlikti. Jos priemonės nebus politinės gryna prasme, bet TAUTIŠKAI KULTURINĖS, SOCIALINĖS, FINANSINĖS. Svarbiausia visa turi būti vedama perdėm tautine kryptimi. Finansinė parama politiniams darbams ir lietuvybės išlaikymo priemonėms palaikyti: MOKYKLOMS IŠLAIKYTI, KNYGOMS LEISTI, GLOBOS REIKALAMS IR TT. VIENA IŠ SVARBIŲJŲ PLB UŽDAVINIŲ. Kiek PLB bus pajėgi pinigiškai, tiek ji ir savo buvimą pateisins. Nuo jos finansinio pajėgumo priklausys ir jos tikslų siekimo sėkmingumas.

PLB organizacija yre ne tik NE POLITINĖ, bet juo labiau NE PARTINĖ ir net NE PASAULĖŽIŪRINĖ. Ji yra TIK LIETUVIŠKA ir lietuviška ta prasme, kad paliekama visa teigiamoji lietuviškoji gyvenimo tekmė su jos organizacijomis, jos religijoms, politiniais susiskirstymais ir tt. PLB visa tai ne naikina, bet atvirkščiai — paremia, kas remtina, steigia ir kuria, ko pati visuomenė neįstengia įsisteigti, bet kas reikalinga jos tikslams pasiekti (plačiau apie tai žiurėti LJT instrukcija nr. 3).

—AR PLB LAUKIAMA PINIGINĖ PARAMA NENUVYLĖ JOS KŪRĖJŲ?

—Sunku dar pasakyti. Galima tik spėti, kadangi krašte Lietuvių Bendruomenės, kuri savo organizacija butų pasistumėjusi ligi "L. PLB Santvarkos Nuostatų" 65 str. numatytų įmokų. Aš žinau, kad musų tarpe net šiose sąlygose yra žmonių, kuriems Lietuvos vadavimo reikalui ar lietuvybei išlaikyti sunku skatikas paaukoti, o prakortuoti, pragerti ir šimtai yra niekis. Aš žinau taip pat, kad ne vienam savo vietos reikaliukai ar asmens patogumėliai yra svarbiau negu bendras lietuviškasis reikalas, net Lietuvos vadavimas. Tačiau visą tai, aš dar ligi šiol tikiu, yra negausios išimtys. Lietuvis moka mylėt savo tėvynę, lietuvis moka jos laisvei aukotis ir aukoti net nutraukus kąsnį nuo savo burnos. Jis atliks ir savo piniginę pareigą jos atžvilgiu. Juk ir ta pareiga yra tik šešėlis, palyginti su auka dedama ant tėvynės aukuro partizano ir pasilikusio tėvynėje lietuvio. Mes, turėdami daugiau leisvės negu už geležinės uždangos musų broliai ir daugiau už juos, turim padaryti savo tėvų žemelei. Tai pareiga, ne malonė. Nuo mūsų pasiaukojimo priklausys ir teisė naudotis laisvos tėvynės gerybėmis. Nusipelnytą teisę mums teks sugrįžus įrodyti. Ne tas, kas patogiau tremties laiką praleis užsieniuose ir kas daugiau pinigo susikraus, nusipelnys garbingo savo tėvynės sūnaus vardą, bet tas, kas tremtyje daugiau gera padarys lietuvybei ir Lietuvai ir kas jiems daugiau paaukos ir pasiaukos.

(Tęsinys 2 psl.)

El Gran Libertador

La historia de los pueblos es rica en hombres excepcionales, cuya acción ha tenido en su época, o en épocas posteriores, influencia considerable sobre los acontecimientos que rigen el curso de la historia universal. Algunos de ellos son de triste recuerdo. Otros se constituyen en héroes nacionales é internacionales, sus figuras se agrandan con el correr del tiempo y sus vidas, sus hazañas y sus ideas se convierten en fuentes de inspiración y ejemplos imperecederos para las generaciones futuras. El General Don José de San Martín figura en este sentido entre los hombres más prominentes de todos los tiempos.

Su genio militar, su capacidad para organizar y dirigir, sus brillantes campañas libertadoras, su dedicación incondicional a la causa de su patria y la de los pueblos americanos en emancipación, por sí solos lo consagran a través de la historia. Más aún; lo ejemplar de su vida, la hidalguía en el trato y las virtudes del carácter, adquieren proyecciones universales y se constituyen en un ejemplo único para los hombres de todas las épocas.

Muchas veces el poder y el mando hacen a los hombres altaneros y despreciativos; los éxitos logrados despiertan ambiciones personales, deseos de fama y gloria a cualquier costo; las luchas políticas y militares engendran pasiones, odio y sed de venganza. Como hombre, como gobernante y como jefe militar, San Martín supo sobreponerse a todas las debilidades humanas, a todas las tentaciones en asecho, dando muestras en todos los casos de infinita nobleza de espíritu, rectitud indeclinable y altruísmo sin límites. En el cumplimiento de lo que consideraba deber hacia su patria, hacia la humanidad, San Martín brilla hoy, y seguirá brillando para las generaciones venideras, como el ideal máximo al cual los mortales pueden aspirar.

La Nación Argentina puede estar orgullosa de haber dado al mundo un genio como San Martín, y sentirse feliz de tenerlo como ejemplo imperecedero de todas las virtudes humanas.

L. SRUOGA

Divididos seremos esclavos: unidos estoy seguro que los batiremos: hagamos un esfuerzo de patriotismo, depongamos resentimientos particulares, y concluyamos nuestra obra con honor.

San Martín

Slaptas Taikos ir Karinės Pagalbos Paktas Tarp Rusijos ir Vokietijos

Iš Europos pranešama, kad Sovietų Sąjunga ruošiasi pasirašyti taikos ir karinės sąjungos sutartį su Rytų Vokietija. Sutartimi pramatomas raudonosios armijos atitraukimas iš Rytų Vokietijos, 250.000 vokiškos kariuomenės įsteigimas, vokiškųjų karo mokyklų atidarymas, lengvosios karo pramonės išplėtimas, Vakarų Vokietijos markės uždraudimas Berlyne, reikalavimas, kad iš Vakarų Vokietijos pasitrauktų okupacinė JAV, Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos kariuomenė, visoje Vokietijoje įvedimas priverstinos 2 metų karo tarnybos, savitarpinės ir draugystės pakto pasirašymas tarp Sovietų Sąjungos ir Rytų Vokietijos ir bendras reikalavimas, kad šis paktas turi galioti visoje Vokietijoje.

Vakarų demokratijos tuo tarpu pasitenkina pareiškimu, kad nė iš Berlyno, nė iš Vakarų Vokietijos dėl jokių paktų pasitraukti ne-

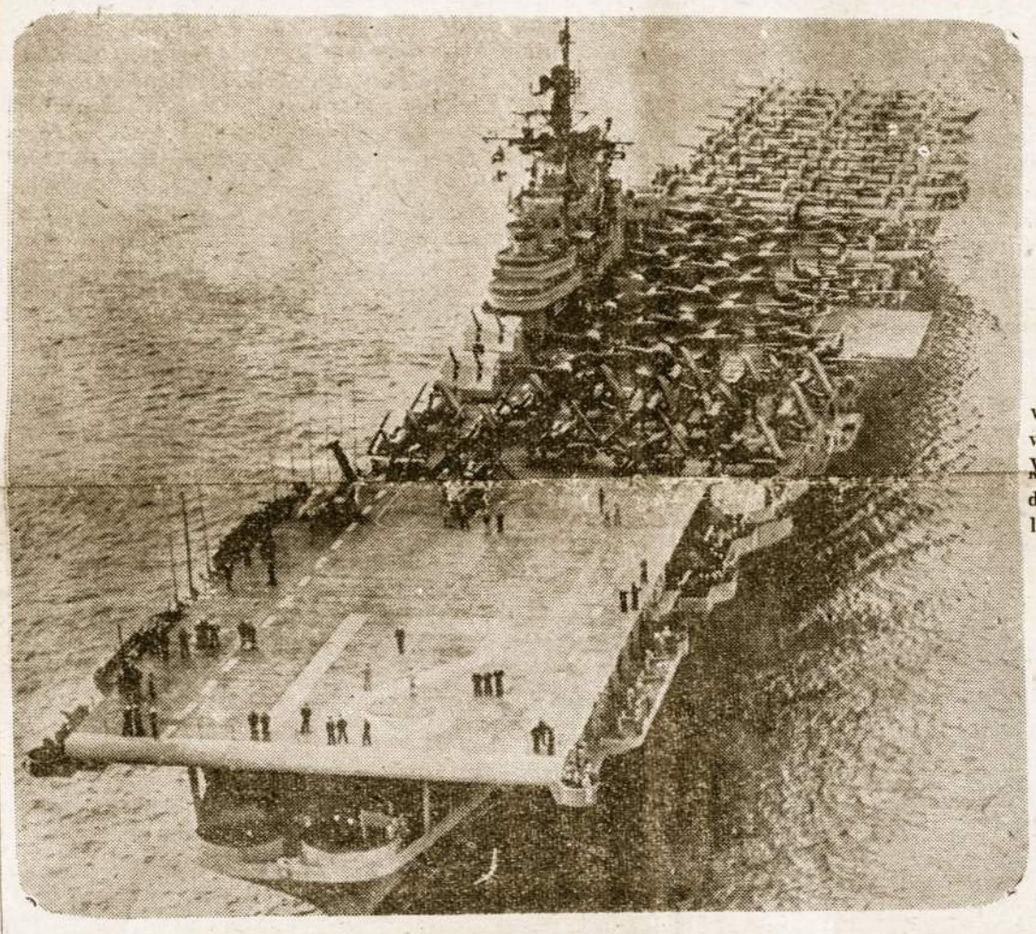

Jungtinės Tautos turi visišką oro ir jūrų laivyno persvarą Korėjoje. Vaizdelyje [illegible] aerodromas, galįs paimti 250 lėktuvų ant savo denio.

Korėjoje

Paskutinės žinios iš Korėjos kalba apie žūtbūtinę komunistų pastangą greitai arba niekuomet nelaimėti Korėjoje. Puola visu frontu ir banga po bangos. Alijantai sukoncentravo jau virš 500 tankų, sunkiąją artileriją ir paleido į darbą net 1150 lėktuvų. Komunistų nuostoliai žmonėmis yra žiaurūs.

Gavęs iš Kongreso ir Senato visus reikalingus įgaliojimus, prez. Trumanas spartina pramonės ir vyrų mobilizaciją. Artėjančioj Jungt. Tautų sesijoj ruošiamasi galimam Sov. Sąjungos išstojimui.

Ivykiai ir Išvados

Karas išsisiūbuoja

"Policijos veiksmai", kaip prez. Trumanas norėjo nereikšmingai pavadinti karą Korėjoje, trečiame mėnesyje vystosi į platų tarptautinį karą, kurio pabaigos ir pasėkų dar nė nematyti. Visados optimistai amerikiečiai pranašauja "nemalonius veiksmus" užtruksiant dar šešis ar aštuonius mėnesius, bet įvykiai rodo, kad optimistai paskutiniais metais su savo apskaičiavimais brido iš apsirikimo į apsirikimą.

Fronto žemėlapis rodo karą virtusį poziciniu. Dviejų šimtų kilometrų trikampyje tarp miestų Masan—Taegu—Pohang strategiškai pasikeitė nedaug kas, bet abi pusės sutraukė daug kariuomenės ir atkakliose kovose turėjo daug nuostolių. Tikrieji skaičiai, žinoma, slepiami, tačiau apskaičiuojama, jog fronto linijoje bolševikai yra sutelkę 150,000 karių, o Jungt. Tautos 100,000. Pačios gi vėliausios žinios skelbia, esą, raudoniesiems į talką siunčiama net keturios kiniečių-mandžiūriečių armijos, kai tuo tarpu amerikiečių paramai skuba po keletą batalijonų britų, kanadiečių, australiečių, prancūzų, turkų, filipiniečių ir kit.

Artimiausiu laiku, aišku, įvyks vis platesnio masto ir vis nuostolingesnių kautynių.

Brangiai kainuojanti pamoka

Per 10 savaičių bolševikai, sakoma, turėję žmonėmis 100,000 aukų, kai amerikiečių nuostoliai buvę, palyginti, visai nereikšmingi. Atmetus pasakas apie vienų fantastiškus nuostolius, kitų gi beveik stebuklingą išsisaugojimą, arčiau teisybės bus pastebėjus, jog tokiose kautynėse kaip Korėjoje abu priešai patiria skaudžių nuostolių; bolševikai šaudo irgi ne į orą, ypač kai iki šiol jie tik į priekį ėjo, apsupdami ir sunaikindami J. Tautų ištisus dalinius. Pačių amerikiečių karo korespondentų pranešimais, kai kada sąjungininkų divizijos netenkančios 30 ar net ir didesnio nuošimčio savo vyrų.

Skirtumas nuostoliuose tas, kad raudonieji azijatai turi vergų, taigi ir kareivių, stačiai neišsibaigiančias mases, kai baltųjų tautų kiekvieno kario kritimas visai kitaip pajaučiamas tiek karo vadovybės, tiek pačios visuomenės.

Taupydami žmones, bet ne municiją, amerikiečiai gali didžiuotis iki šiol Korėjoje ant priešo pozicijų atlikę per 20,000 lėktuvinių skrydžių, numetę 33,000 raketinių ir daug kitokių bombų, prarasdami tik 54 savo lėtuvus. Kas nors kiek nusimamo apie karo išlaidas, tas nesunkiai supras, ką Dedės Samo biudžetui reiškia jau vien čia paminėti aviacijos veiksmų skaičiai. Wašingtone apskaičiuojama, kad kovai su pasauliniu komunizmu teksią išleisti 25,000 milijonų dolerių kasmet, ir kas blagiausia, nežinia kada tos išlaidos ir visokeriopos aukos baigsis.

Pasibaisėtinos išlaidos ir žmonių aukos Korėjoje praktiškiems amerikiečiams gal sukels ir praktiškesnių planų...

Geriau šauti į širdį

Kada ir kaip karas Korėjoje pasibaigtų, jau dabar ryškėja kai kurios visai tikros išvados.

Abiems šalims nepavyko vadinamasis žaibinis karas. Bolševikai buvę numatę "išlaisvinimą" baigti iki rugpiūčio pabaigos, o amerikiečiai tikėjosi savo laivynu ir aviacija neįsileisti į ilgą ir išsemiantį apkasų karą. Bet, pasirodo, svarbiausias vaidmuo tenka motorizuotai pėstininkijai.

Amerikiečiai nepramatė priešo stipraus pasirengimo, nenorėjo ir nenori matyti (bet norom nenorom turi pripažinti) Maskvos esminės paramos savo satelitui. Visą tariamą įrodymų stoką dėl SSSR dalyvavimo šiame susikirtime žiauriai paneigia oficiali padėkos telegrama, kurią Š. Korėjos užs. reik. "ministeris" Pak Hyun Yong nusiuntė Višinskiui ir kurioje sakoma pažodžiui: "Karas prieš užpuolikus amerikiečius artėja prie pergalės dėka draugiškai raudonosios armijos paramai". Mes labai gerai žinome, ką reiškia raudonosios armijos ta "draugiška parama"...

Kremliaus strategai nukreipė amerikiečių ir jų sąjungininkų visų rūšių karines pajėgas į Tol. Rytus klampiame kare su antraeiliu satelitu, kad patogiu momentu jų raudonoji armija Europoje ar Art. Rytuose turėtų laisvesnes rankas. Akivaizdoje šios klampynės kai kurie net labai atsakingi Š. Amerikos vyrai, kaip Laivyno sekretorius Francis Matthews, Tautinio Legijono komendantas G. N. Craig, vienas kitas senatorius ir kongresmanas siūlo: užuot pajėgas eikvojus raudonosios imperijos pakraščiuose, smogti atominėmis bombomis į tos imperijos širdį-svarbiausius SSSR centrus. Pagal šios nuomonės šalininkus, taiką-patvarią ir teisingą — būtų galima laimėti tik apsisaugojamuoju karu, kuriam laiką ir vietą turėjų parinkti Washingtonas, o ne Maskva. Bet to tikėtis neverta, kol JAV politikos pryšakyje stovės Trumanas su Achesonu.

Peršasi ir daugiau išvadų, apie kurias kitą kartą. Č.

Mielas Skaitytojau, Ar Jau Užsimokėjai "LAIKO" Prenumeratą?

VIENAS FRONTAS IR VIENA VADOVYBĖ

Šiuo metu Finansų Tarnybos valdytojas siuntinėja finansų reikalu visoms kraštų bendruomenėms raštus, pasirašytus jo ir VLIKo pirmininko. Aš šia proga prašau labai visus, kam tie raštai adresuojami, jų turinį priimti giliai į širdį ir padėti visas pastangas Finansų Tarnybos sudarytam Lietuvos laisvinamųjų organų finansavimo planui realizuoti. Dabartinė tų organų finansinė padėtis yra nepakenčiama ir dėl to jų veikla yra žymiai siauresnė negu turėtų būti. Juk Tarnybose dirba tik po vieną žmogų. Nėr už ką pasisamdyti reikiamų pagelbininkų. Galima lengvai suprasti, kiek tas žmogus galį aprėpti net 24 valandas dirbdamas per parą. Reik verkiant duot galimybės dirbamas laisvinamasis darbas praplėsti. To reikalaute reikalauja tėvynės ir tautos dabartinė tragiškoji padėtis.

—KAS DAROMA LIETUVYBEI IŠLAIKYTI IŠEIVIUOSE?

—Lietuvybės išlaikymas išeiviuose, ypač šiuo metu, kai Lietuvoj bolševikas iš kailio neriasi, kad greičiau ją išnaikintų iš pagrindų ir kai senųjų mūsų išeivių tarpe ji labai susilpnėjusi, o kai kur net merdėjanti, yra darbas toks didelis, toks sunkus ir ,toks atsakingas kad nei viena įstaiga nei vienas žmogus to darbo neatliks, kad ir maksimalinio darbštumo ir pasišventimo bei rūpestingumo parodytų, net kad genialūs žmonės butų pasodinti prie to darbo. Čia reikalinga visų išmėtytų po visą panaulį lietuviškų jėgų mobilizacija. Tą mobilizaciją VLIKas ir paskelbė 1949 metais birželio m. 14 d. Tai Pasaulio Lietuvių Bendruomenė — PLB. Jei išblaškytoji lietuvių bendruomenė atiduos į PLB organus geriausius savo žmones, jei negailės lėšų jos darbams vesti, o kiekvienas lietuvis ir savo jėgų, PLB savo milžinišką darbą atliks gerai. Bet jei visuomenė, išrinkusi vadovaujamus organus, manys, jog jau visa yra padariusi ir ligi kitų rinkimų savo pirštų prie darbo nekiš, PLB bus tik iškaba be turinio, arba su labai ubagišku turiniu. Tad į darbą, į darbą, kaip Dievas įsakė, su visa siela, su visu užsidegimu ir lietuvišku ryžtu. Mūsų gyvenimo laivą priešas skandina visomis priemonėmis. Mums tenka apsispręsti ar šioj žūtbūtinėj kovoj skandinamam ir prakiurdintam laive mes rūpinsimės tik savo krepšeliais su vargana mantele ir vietos [illegible] reikaliukais, ar metę tuos krepšelius visi vyrs į vyrą stosim gelbėti laivą. Gelbėdami tik krepšelius, kartu su laivu nugarmėsime į bedugnę. Gelbėdami laivą užmiršdami krepšelius, išgelbėsime laivą ir kartu krepšeliai bus išgelbėti. Delsti nėra ko. Jau geras laikas PLB darbas pradėti visu spartumu.

Lietuvybės išlaikymo vyriausias rūpintojas ir tvarkytojas bus PLB. Tą darbą derins ir skatins PLB Vyriausioji Valdyba. Tikrieji gi lietuvybės stiprintojai, gaivintojai ir gynėjai bus kraštų PLB organai prieky su krašto valdyba. Lietuvybės Išlaikymo Tarnybos pareiga privesti PLB ligi Pasaulio Lietuvių Seimo. Ji savo visas pareigas toj sritį ir nudirbtus darbus perduos Seimo išrinktajai vyriausiajai valdybai. Tolimesnieji tarnybos santykiai su vyr. valdyba bus nustatyti pradėjus vyr. valdybai savo darbą. Bet Lietuvybės Išlaikymo Tarnyba jau dabar rengia kai ką, kas reikalinga bus plačiu mastu pritaikyti visame pasauly gyvenantiems iletuviams jų lietuvybei išlaikyti. Paminėsiu Schwäbisch Gmiunde sušauktą specialistų konferenciją, kuri turėjo nustatyti lietuvybei išlaikyti priemones, būdus ir kelius. Konferencijos priimtąją programą tam darbui Elta išsiuntinėjo spaudai ir įvairiems kultūros ir politikos darbuotojams, prašydama jų prisiųsti LI Tarnybai savo pastabas ir papildymus prie tos programos. Jų pastabos bus vertingos, nes jie galės ją įvertinti ir pritaikyti prie savo kraštų gyvenimo praktikos. Įvairūs kraštai turi daug tų klausimų žinovų, kuriems lietuvybės išlaikymas rūpi, ir kurie šiuo klausimu yra ten ar kitur pasisakę. Priminsiu čia prof. K. Pakštą, prof. Igną Malinauską, prof. V. Viliamą, Rapolą Skipitį ir daugelį kitų, kurie gražiais straipsniais spaudoj tuo reikalu jau yra pasisakę. Tačiau, deja, į mūsų prašymą pasisakyti išsiuntinėtos programos reikalu kol kas neatsiliepė nei vienas. LI Tarnyba jų balso labai laukia. Norėtume išbaigtą lietuvybei išlaikyti programą perduoti Pasaulio Lietuvių Seimui. Pasitenkinsiu paminėjęs šias stambmenas. Smulkmenų neliesiu.

—KAIP VYKSTA PLB. ORGANIZAVIMO DARBAS?

—Patenkinamai. Galėtų vykti sparčiau. Galėtų didesnio užsimojimo ir platesnės iniciatyvos. Būtų pagrindo laukti DIDESNIO SUSITARIMO VISOKIŲ PAŽIŪRŲ LIETUVIŲ BENTŠIAME DARBE. Partiniai ir pasaulėžiuriniai nesutarimai ne vienoj vietoj ir trukdo ir lėtina kalbamąjį darbą. Bet nepaisant visa to darbas eina. PLB organizacija jau yra atsistojusi ant savo stipresnių ar silpnesnių kojų beveik visuose kraštuose, kur mūsų žiniomis lietuvių gyvenama. Neapleido Tarnyba nė vieno krašto, net kur lietuvių esama tik dešimtis — kita. NIEKS NETURI TEISĖS NĖ VIENO LIETUVIO NEPRILEISTI PRIE LIETUVOS LAISVINIMO IR LIETUVYBĖS IŠLAIKYMO DARBO. Tai šventa kiekvieno lietuvio pareiga. Tai didžiausias kiekvieno lietuvio šio meto uždavinys. Nuo to, kaip jis tą uždavinį atliks, priklausys jo teisė įžengti į laisvąją šventuoju jos laisvintojų krauju gausiai aplaistytą Lietuvos žemelę. Tarnybos pareiga sudaryti kiekvienam lietuviui galimybę tai savo pareigai atlikti. Štai kodėl ir ten, kur yra nedidelis lietuvių būrelis, steigiama PLB. Žemiau yra išvardinti kraštai, su kuriais užmegstas ryšys. Jei jų tarpe nebūtų tokio krašto, kur esama lietuvių, prašoma visų mane painformuoti ir pranešti adresą tokio lietuvio, su kuriuo galėčiau tartis PLB steigimo tame krašte reikalu.

Praktiškai taip atrodo PLB organizavimo padėtis. Nė vienu žodžiu tuo reikalu nepasikeista tik su Škotijos lietuvių vadais. Tai gal įvyko tik per nesusipratimą. Manyta, kad D. Britanijos lietuvių organizacija apima ir Škotijos lietuvius. Sužinojus, kad Škotija eina savarankišku keliu, gerokai pavėluotai buvo kreiptasi į ją, bet atsakymo dar nesusilaukta. Europoj jau įsijungė į PLB šių kraštų lietuviai — Švedijos, Danijos, Anglijos, Austrijos, Prancūzijos, Belgijos, Vokietijos, Italijos ir Šveicarijos. Iš kitų žemynų yra įsijungę į PLB Australijos lietuviai, Amerikos žemyne yra įsijungę šie kraštai — Šiaurės Amerikoje — Kanada. Pietų Amerikoje — Čilė, Venecuela, Kolumbija, Urugvajus. Galima taip pat pasakyti ir apie Braziliją ir Argentiną. Brazilijoje LOKo sudarymas sutartas. Dėl tolimesnių jo žygių, žinių neturiu. SU ARGENTINA DAR SUSIRAŠINĖJAMA DĖL KAI KURIŲ SMULKMENŲ, BET MIELAI [illegible]

Sunkiausia vyksta PLB organizavimas tuose kraštuose, kur yra senos išeivių bendruomenės. Prie tų priklauso ir JAV lietuviai. Ten pradžia buvo labai sunki. Bet jau iš sustingimo taško klausimas išjudintas... Ten reikia skirti dvi bendruomenes — senąją ir naująją. Kietą poziciją PLB atžvilgiu užėmė senosios išeivijos vadai. Eiliniai tautiečiai į sukurtas PLB apylinkes pakalbinami, stoja. Naujoji lietuvių bendruomenė — buvę DP — pritaria PLB reikalui ir aiškiai palinkę į jos organizavimą, bet nenorėdami pykintis su senosios bendruomenės vadais delsė, aiškinosi, pagaliau nustojusi kantrybės ir vilties susilaukti iš anos pusės teigiamo apsisprendimo pradėjo organizuotis į PLB apylinkes spontaniškai ir kitokia tvarka negu kitur, butent — NE IŠ VIRŠAUS, BET IŠ APAČIOS. Pirmieji sukūrė PLB apylinkę Račesterio lietuviai. Jiems šiame krašte priklauso pirmenybės vainikas. Jais pasekė Amsterdamas, Česteris, Hudsonas ir kiti. Niujorkas išsirinko komisija tam reikalui vykdyti. Filadelfija yra nutarusi paversti savo buv. DP darugiją į PLB apylinkę. Čikagos buv. DP draugija yra nutarusi įsijungti į PLB, persiformuodama į Ilinoiso Valstybės buv. DP PLB organizaciją. Pagaliau ALTas sudarė iš 16 žmonių studijų komisiją — 8 žmonės iš senųjų išeivių ir 8 iš buv. DP. Iš vienos ir iš kitos pusės kiekviena srovė skiria po du žmones. Ta komisija tirs, kaip galima būtų priimtinu visiems būdu sudaryti PLB organizaciją JAVėse. Šis pastarasis faktas yra ypatingai reikšmingas. Tylos ir gal ignoravimo ledai pralaužti. PLB reikalai pakrypo JAVėse į gerąją pusę. Reik manyt, kad netrukus kliūtis sudaryti vyriausiąjį laikinąjį PLB organizacinį komitetą atkris ir galima bus pradėti rengtis prie Pasaulio Lietuvių Seimo šaukimo. Suprantama, kad tai bus galima tik tada, kai visuose kraštuose bus surašyti krašto statutai ir išrinktos krašto tarybos. Tarnyba to labai laukia. Jei studijų komisija, ko aš neprileidžiu, ar per ilgai nutęstų savo darbą, ar prieitų išvadų, kad jai PLB nepriimtina, kai susiorganizuos daugiau PLB apylinkių, teks organizuot krašto laik. organizacinis komitetas — LOK ir po to pradėti triūsti apie kalbėtąjį Seimą.

Kravčenko Buenos Airese

Rugsėjo 30 d. laivu "Brasil" iš JAV į Buenos Aires atvyko Viktor Kravčenko, pagarsėjusios knygos "Aš pasirinkau laisvę" autorius.

Kilimo ukrainietis, inž. V. Kravčenko užėmė aukštą vietą sovietų Sąjungos pramonėje ir valdžioje. Karo metu buvo pasiųstas į JAV, kur dirbo sovietų komisijoje ginklams pirkti. Atsisakęs grįžti atgal į Sovietų Sąjungą, parašė knygas "Aš pasirinkau laisvę" ir "Kardas yra pakeltas". Prancūzų komunistų apšmeižtas, kad ne jis yra minėtų knygų autorius, suruošė garsųjį Paryžiaus teismą, kuris jam kainavąs 70.000 dolerių. Laimėjęs bylą, jos smulkų aprašymą paskelbė neseniai pasirodžiusioje knygoje "Aš pasirinkau teisingumą".

Argentinoje V. Kravčenko numato duoti keletą konferencijų apie komunizmą ir kalbėti per radiją. Paklaustas nuomonės apie Korėjos karą, V. Kravčenko atsakė: Korėjoje žaidžiama viso pasaulio likimu, tik mažoje skalėje. Tai nėra ginčas tarp šiaurės ir pietų korėjiečių ir ne tarp Sovietų Sąjungos ir JAV. Tai esąs susidūrimas tarp totalitariškojo komunizmo ir demokratiškojo pasaulio, kuriame niekas negali pasilikti neutraliu stebėtoju.

Argentina Paskelbė Laisva Pezo Keitimą į Svetimas Valiutas

Rugpiūčio 29 d. Argentinos Finansų Ministras Dr. Gomez Morales paskelbė, kad leidžiamas laisvas ir viešas pezo keitimas į dolerius ir kitas užsienio valiutas. Atidaromas laisvas mašinų ir kitų prekių įvežimas iš užsienių. Tiek importui, tiek eksportui nustatomas tas pats dolerio kursas, kuris yra 5 ir 7.50 pezai už dolerį. Tokiu būdu praktiškai yra trejopas dolerio ir kitų valiutų keitimas: bazinis, preferencialinis ir laisvas. Kas turi kapitalus užsienyje, galės įsivežti prekių be leidimo ir be jokios kontrolės. Kas įveš ar išveš prekes, kurioms duodama valdžios pirmenybė, galės gauti laidimus pirkti dolerių preferencialiniu (pirmenybiniu) kursu.

Šie finansų ministro patvarkymai tiek krašto viduje, tiek užsie- [illegible]

NAUJA ŠVENTOJO TĖVO PIJAUS XII ENCIKLIKA

Šjomis dienomis Šv. Tėvas Pijus XII paskelbė visai Katalikų Bažnyčiai naują encikliką, kuria pasmerkiamos naujosios evoliucionizmo, monizmo, pragmatizmo, istoricizmo bei egzistencializmo klaidos, kurios padeda komunizmui skleisti savo ateistinį — materialistinį mokslą. Pasmerkiama taip pat klaidingas pataikavimas, nors ir iš geros valios paeinąs, norint sutaikyti kai kurias religines klaidas su katalikiška tiesa, net darant nuolaidų dogmų atžvilgiu. Dogmos yra tiesos, kurių niekas pakeisti negali.

Naujoji enciklika vadinasi pirmaisiais žodžiais "Humani generis" — "žmonių giminės klaidžiojimai".

NAUJA ANTIRELIGINĖ SOVIETŲ KOVA

Leningrado radio praneša, kad Sovietų Politinių ir Mokslinių Tyrinėjimų draugija pradeda vėl naują kovą prieš religiją. Ši draugija yra tęsinys 1942 m. panaikintos draugijos, kuri buvo žinoma "Bezbožnik" vardu. Naujosios draugijos pirmininkas pranešė draugijos susirinkime, kad daug propagandistų su antireliginėmis filmomis ir brošiūromis yra pasiųsta į visas komunistines "respublikas", ir pridėjo: "Kova prieš evangeliją ir krikščionybės legendą turi būti tęsiama be sustojimo ir visais komunizmui prieinamais būdais". Tokia yra komunizmo laisvė!

SOVIETAI LAIKO MILIJONUS VERGŲ

Jungtinių Tautų Ekonominėje ir Socialinėje Taryboje Ženevoje JAV ir Anglijos atstovai apkaltino Sovietų Sąjungą, kad ji įvedusi darbo vergiją ne tik savo krašte, bet ir satelitinėse valstybėse. Bent 13.000.000 vergų dirba sovietų Sąjungoje nežmoniškose sąlygose. Per 3 pastaruosius metus 3 milijonai baltiečių buvo ištremti į priverstinio darbo stovyklas. Tarp kitų dokumentų buvo pristatyta ir komunistinės Čekoslovakijos įstatymo nr. 247 fotostatinė kopija, kuriuo įvedamas priverstinis darbas toje satelitinėje valstybėje.

J.A.V Patikrina Palankumą Lietuvai

Liepos 28 d. Lietuvos ministras Washingtone Povilas Žadeikis, Latvijos Chargé d'Affaires J. Feldmans ir einąs Estijos generalinio konsulo ir Pasiuntinio pareigas J. Kaiv 10 metų raudonosios okupacijos proga apsilankė Valstybės Departamente, kur turėjo pasikalbėjimą su Europos reikalų vedėju George W. Perkins. Ta proga įteiktame memorandume Baltijos Valstybių atstovai dėkoja už JAV palankią politiką Lietuvos, Latvijos ir Estijos atžvilgiu, prašo artimiausioje Jungtinių Tautų sesijoje palaikyti akciją prieš Baltijos kraštuose vykdomas genocidiškas deportacijas bei terorą ir reiškia viltį, kad prezidento Trumano aiški ir griežta politika Korėjos užpuolimo atžvilgiu stiprina Baltijos Valstybių išsilaisvinimo galimybes.

Rugpiūčio 9 d. iš Valstybės Departamento buvo gautas sekančio turinio atsakymas į Baltijos Valstybių memorandumą:

"Atsakydamas į 1950 liepos 27 d. memorandumą, kurį Valstybės Departamentui įteikė Lietuvos Ministras, Latvijos Chargé d'Affaires ir einąs Eistijos generalinio konsulo bei Pasiuntinio pareigas, ir patvirtindamas tuo pačiu metu įvykusį pasikalbėjimą, Valstybės Sekretorius minėtiems atstovams praneša kas seka.

"Valstybės Departamentas mielai priima Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovų pareikštą dėkingumą už Jungtinių Valstybių vyriausybės politiką Baltijos Valstybių atžvilgiu. Departamentas taip pat su pasitenkinimu žiūri į Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovų pareikštą pritarimą Jungtinių Valstybių ir Jungtinių Tautų vedamai politikai Korėjos atžvilgiu. Kaip žinoma, ši politika sutinka su tradicinėmis Jungtinių Valstybių Vyriausybės pažiūromis į visų tautų teisę laisvai apsispręsti ir į jų teisę nebūti užpultomis.

"Baltijos Valstybių atstovų prašymas, kad Jungtinės Valstybės paremtų Jungtinių Tautų pasisakymą "prieš genocidiškus masinius trėmimus ir prieš baisią bendrąją padėtį Baltijos Valstybėse", bus perduotas Departamento atstovams, kuriems yra pavesti reikalai, susijęs su Jungtinėmis Tautomis."

MIRUSIO TĖVO SVEIKINIMAS

Žymus danų dienraštis "Berlingske Aftenavis" neseniai atspaudė straipsnį apie Danijoje esančio rusų konsulato nevykusias pastangas prikalbinti pabėgėlius grįžti atgal. Rusų konsulatas, rašo "Berlingske Aftenavis", vietos komunistų laikraštyje "Land og Folk" talpino nuolatinius atsišaukimus, kviečiančius pabėgėlius grįžti. Kai tie atsišaukimai nieko nepadėjo, konsulato attaché Hrasjin pradėjo lankytis po pabėgėlių stovyklas su savo propaganda. Tačiau ir apsilankymai laukiamų vaisių nedavė. Paskutiniame Hrasjino apsilankyme "Prags Boulevard" stovyklojo, Kopenhagoje, jo paskaitos pasiklausyti atėjo tik VIENAS klausytojas. Dar tos pačios dienos vakare į tą pačią stovyklą atvyko konsulato propag. skyrius su kino aparatu ir stovyklos kieme demonstravo propagandines filmas iš dabartinio Baltijos kraštų gyvenimo. Rusų konsulatas praprašė stiprios danų policijos apsaugos, kad pabėgėliai nesumanytų sudaužyti kino aparatų. Išskyrus tik keliolika vaikų, kurie iš 50 metrų atstumos iš tolo žiūrėjo į rodomą filmą, visi 700 stovyklos gyventojų ramiai pasiliko savo patalpose ir nesirodė. "Baigus demonstruoti propagandinę filmą" — toliau rašo laikraštis, — "Hrasjin ėmė ieškoti stovyklos gyventojų, kviesti grįžti atgal. Bet ir šiuo kartu su juo nenorėjo leistis į kalbas. Tačiau atsirado vienas baltietis, kuris priėjo ir pareiškė, kad turįs didelį norą grįžti į Latviją, bet tik su ta sąlyga, kad rusų konsulatas surinktų žinias ir jam praneštų, kaip gyvena jo tėvas, kurio jis jau eilė metų kaip nematė. Rusų konsulato attaché pažadėjo jam tokias žinias suteikti po poros dienų. Po dviejų dienų nuėjus latviui su danų administracijos palydovais į rusų konsulatą, jam ten buvo pareikšta, kad jo tėvas laimingai gyvenąs savo nuolatinėj gyvenamoj vietoj; siunčia sūnui sveikinimus ir jo laukia grįžtant. Į tai latvis su šypsena atsakė, kad jis tuo tarpu dar nenorįs grįžti į Latviją ir turįs pareikšti, kad tėvas, iš kurio jam konsulatas perdavė sveikinimus, jau yra [illegible] kad jis pats dar jį palaidojęs."

PABALTIEČIŲ LAIVAS VOS NEPASKENDO PRIE BOSTONO

U. P. agentūra iš New Yorko praneša, kad rugpiūčio 29 d. laivas "Masen", plaukdamas per tirštas miglas iš Kanados į Bostoną, susidūrė su žvejų laivu "Weymouth". Susidūrimas įvyko 29 km nuo Bostono. Laivas "Masen" yra medinis. Juo iš Skandinavijos plaukė 108 pabėgėliai iš Lietuvos, Estijos ir Lenkijos, jų tarpe 27 vaikai. Aukų nebuvo. Pakrančių sauglaivio "Rochway" lydimas, "Masen" galėjo tęsti savo kelionę į Bostoną.

TAUPĖ 6 METUS KELIONEI Į KANADĄ

Rugsėjo 20 d. į Kanados uostą atvyko 400 tonų būrlaivis "Goran" su 120 pabėgėlių iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Per 6 metus jie taupė kolei nusipirko šį būrlaivį ir slaptai išplaukė iš vieno Švedijos uosto į pavojingą kelioną, užtrukusią visą mėnesį. Pardavę laivą, jie apsigyvensią Kanadoje arba JAV.

NAUJA VOKIETIJOS LIETUVIŲ KRAŠTO VALDYBA

Vakarų Vokietijoje gyvenančių lietuvių tremtinių rinktieji atstovai suvažiavime, įvykusiame Schweinfurte 1950 m. liepos mėn. 22 d., nutarė įsijungti į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir išrinko naują Vokietijos Lietuvių Krašto Valdybą, į kurią įeina:

Pr. ZUNDĖ — Pirmininkas
Erdm. SIMONAITIS—Vice-pirm.
Pr. KARALIUS — Sekret. ir Ižd.

Naujosios Krašto Valdybos būstinė perkelta iš amerikiečių zonos į anglų zoną, kur gyvena didžioji lietuvių tremtinių dalis. Dabartinis Krašto Valdybos adresas yra čis:

(21a) Bad Salzuflen
Baumstr. 17
Alemania, British Zone

Centrinė Lietuvių Kartoteka, apimanti visus Vak. Vokietijoje 1.7.1950 gyvenusius lietuvius, perkelta į naująją Krašto Valdybos būstinę. Seniau Vak. Vokietijoje gyvenusių lietuvių kartoteka išsiųsta į J.A.V. Liet. General Konsului J. Budriui.

Lietuvių Kalbos Vadovo leidimo, atskaitomybės ir platinimo reikalais suinteresuotuosius prašome kreiptis taip pat naujuoju adresu.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba

KRONIKA

● VLIKo ir VT pirmininkas M. Krupavičius nuo VIII. 10 d. išvyko ilgesnių atostogų sveikatai pataisyti; VLIKe ir VT eilės tvarka jį pavaduoja J. Brazaitis.

● Atostogaujantį VLIKo bendradarbį V. Vaitiekūną pavaduoja T. Šidlauskas.

● LRK Vyr. Valdybos pirmininkas Dr. D. Jasaitis VIII. 14 d. išvyko į JAV; LRK Vyr. V-bos pirmininko pareigas laikinai eina prov. J. Makauskis.

● Ryšium su galimo karo grėsme daromi žygiai IROe, Frankfurte, Londone, Paryžiuje, Vašingtone, kad būtų apsaugoti nespėję ar negalintieji išemigruoti DP.

Prie Bonnos vyriausybės daromi žygiai sutvarkyti likusių lietuvių teisinę padėtį.

●Vašingtone, Ženevoje ir kitur daromi žygiai pakeisti IRO konstituciją klaipėdiečių bei repatriantų naudai.

● Vašingtone, Ženevoje, Frankfurte ir kt. nuolat intervenuojama, kad būtų paspartinta DP emigracija, nes dabar kas mėnesį išemigruoja tik pusė nustatytos normos.

● VLIKo būstinėje VIII 6-9 dienomis lankėsi BALFo pirmininkas Dr. Končius; specialiame VT posėdyje su juo buvo išdiskutuota aktualieji tremtinių šalpos bei juridinės jų apsaugos klausimai.

● VLIKas iš savo lėšų paskyrė DM. 4500, — Diepholzo lietuvių gimnazijos bendrabučiui įsteigti.

Lietuviškoji spauda bei radijas yra prašomi išgarsinti šiuos skelbims: (E)

SKELBIMAS I. Visi PLB bei jų LOK pimininkai ar jų įgaliotiniai, o taip pat ir kraštuose esančių buv. DP organizacijų vadovybės ar jų įgaliotiniai yra prašomi skubiai pranešti savo adresus Lietuvybės Išlaikymo Tarnybai: M. Krupavičius, (14b) Pfullingen b. Reutlingen, Göthestrasse 16, Alemania.

SKELBIMAS II. Tautiečiai, radę nelietuviškoje spaudoje įdomesnius straipsnius mums opiaisiais klausimais yra prašomi juos skubos keliu pasiųsti adresu: ELTA, (14b) Pfullingen, Göthestrasse 18, Alemania.

Rimtos Patriotinės Veiklos Dešimtmetis

(LIETUVIAI IŠLAISVINTI CENTRO ARGENTINOJE SUKAKTIS)

1940 m. liepos 15 dieną viso pasaulio lietuvių širdis pervėrė skaudi žinia, kad rusai okupuoja Lietuvą. Ir Argentinos lietuvių tarpe ta žinia rado didelį atgarsį. Buvo tautiečių, kurie pritarė šiam neteisėtam svetimųjų žygiui, buvo tokių, kurie, savo smulkiuose reikaluose paskendę, tuo visai nesidomėjo, bet kiekvieno patrioto lietuvio širdis užvirė krauju ir vertė jį ieškoti priemonių, steigti kokį vienetą, kuris bendromis jėgomis kovotų už Lietuvos išlaisvinimą.

Tais pat metais liepos mėnesį buvo pradėta tartis su Lietuvos Ministeriu Dr. K. Graužiniu tokio organo steigimo reikalu. Lietuvos Atstovas su džiaugsmu pritarė šiam sumanymui ir pažadėjo visokiariopą pagalbą, sutikdamas Pasiuntinybės namuose leisti šaukti susirinkimą ir įgaliodamas sukviesti organizuotosios lietuvių visuomenės ir spaudos atstovus. Už poros savaičių rugpiūčio mėnesį Pasiuntinybės rūmuose įvyko pirmasis nepaprastas susirinkimas — posėdis. Min. Dr. K. Graužiniui pasiūlius: "čia tepasilieka tik tie, kurie stovi už nepriklausomą Lietuvą" — vieni iš posėdžio tuojau pasišalino nenorėdami kištis į "politiką", kiti dar iki šiai dienai piršto nepajudina Lietuvos vadavimo reikale, vis laukdami, kada jų "politika" bus palanki šiam darbui.

Tokiomis aplinkybėmis likusieji patriotiškai nusistatę lietuviai suorganizuoja tarybos pobūdžio organą — Lietuvai Išlaisvinti Centrą Argentinoje, arba sutrumpintai L.I.C.A., nuo kiekvienos patriotiškos organizacijos į jį skirdami po du atstovus. Argentinos lietuviams neturint vienos tvirtos organizacijos, kuri kovotų ir gintų Lietuvos laisvės bylą, Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje ėmėsi labai sunkaus ir atsakingo darbo surasti būdus ir kelius kovoti už Lietuvos laisvę.

Kad ta laisvės kova būtų sėkmingesnė, pirmiausiai buvo suvienodintas visų LICA priklausančių organizacijų veikimas. LICA paima savo priežiūron sutartinai parengti didžiąsias lietuvių tautos šventes, kaip Vasario 16, Tautos šventę (rugsėjo 8), Išeivių Dienos minėjimą ir Lietuvos Gedulo Dieną (okupacijos ir didžiųjų trėmimų paminėjimą). Kad atkreipus vietinių gyventojų dėmesį, kol nebuvo nuosavos salės, buvo nuomuojamos miesto centre geriausios salės, kviečiami žymieji lietuviai ir argentiniečiai kalbėtojai, paruošiama graži ir iškilminga programa, kurią plačiai paminėdavo, kartais net su iliustracijomis, vietinė spauda ir radio. Parodant lietuvių pasiryžimą ir kovą del savo krašto laisvės, buvo siuntinėjamos atitinkamos rezoliucijos bei memorandumai.

1940 m. buvo įteikta Argentinos Respublikos prezidentui Castillo pirmoji peticija, prašant paramos kovoje už Lietuvos laisvę. 1941 m. birželio 4 d. buvo pasiųsta į Europą pirmoji Argentinos lietuvių parama, — keli šimtai markių, — besimokančiam lietuviškam jaunimui pagelbėti. 1942 m. pasiųsta 500 pezų į Paryžių studijuojančiam lietuvių jaunimui. 1945 m. pasiųsta 500 pezų lietuviams tremtiniams Švedijoje. Tais pačiais metais buvo labai įspūdingai paminėta Tautos Šventė. Ta proga buvo pasiųstos deklaracijos vadovaujančių šalių vyriausybėms prancūzų, anglų ir ispanų kalbomis, kreipiantis į jų sąžines humaniškumo vardu užtarti Lietuvą kovoje už savo žemės laisvę.

1946 m. Lietuvai Išlaisvinti Centras pasiuntė Jungtinių Tautų pirmininkui Henri Spaak telegramą, prašydamas Londone vykstančioje konferencijoje užtarti, kad būtų sustabdytas baisus Lietuvos naikinimas. Tais pačiais metais Vasario 16-tosios proga vel buvo paskelbta antroji deklaracija ir pasiųsta pasaulio vadovaujantiems asmenims, kad jie užtartų Lietuvos reikalus jos mirtinoje kovoje.

Vokietijoje, Italijoje ir kituose Europos kraštuose buvo daug lietuvių tremtinių, kurie tuo laiku nežinojo, kur galės emigruoti ir pradėti iš naujo savo gyvenimą. Reikėjo ir jais rūpintis. 1947 m. buvo įsteigtas Lietuvių Imigracinis Komitetas, kuris turėjo ieškoti būdų padėti tremtiniams, besišaukientiems pagalbos, į Argentiną atvykti. Tais pačiais metais del politinių sumetimų Lietuvos Įgaliotas ministeris Dr. K. Graužinis persikėlė į Urugvajų. Jam buvo padarytos gražios išleistuvės ir įteikta dovanėlė su plevėsuojančia tautine vėliavėle, kaip Argentinos lietuvių kolonijos prisiminimas.

1947 m. Lietuviai Išlaisvinti Centrui vadovaujant buvo įteikta antroji petecija Lietuvos laisvinimo reikalu Argentinos prezidentui Gen. J. Peronui. Sekančiais metais buvo įteikta speciali petecija lietuvių tremtinių imigraciniais reikalais Poniai M. E. Peronienei. Tas padėjo gauti apie 3500 leidimų lietuviams atvykti Argentinon, bet vėliau susidarius nenumatytiems sunkumams tegalėjo atvykti tikai virš 500 asmenų.

Šiais metais Vasario 16-tosios proga pirmą kartą visos kolonijos vardu (išskiriant komunistus) buvo padėtas vainikas ant Argentinos Išlaisvintojo Gen. Jose de San Martin mauzoliejaus jo 100 metų mirties paminėjimui. Dabar yra ruošiama graži meniška bronzinė lenta, kuri visos kolonijos vardu rugsėjo 23 d. bus įmūryta Generolo San Martin istoriniame name, pareiškiant Argentinos didvyriui lietuvių pagarbą.

Propagandinėje Lietuvos srityje taip pat pagal galimybes buvo daroma, kad ir kiti apie mūsų brolių vargus sužinotų. Liet. Išl. Centro vardu buvo išleisti šie leidiniai: 1. Naujosios Telegramos iš Lietuvos, 2. Tikros Žinios, 3. Tėvynei, 4. Lietuvai, 5. Detras de la Cortina de Hierro (ispaniškai), ir dabar baigiama spausdinti Lietuvos gedulo dešimtmečiui paminėti Casimiro Verax "Diez años de martirio".

Per visą šį savo veiklos dešimtmetį Liet. Išlaisvinti Centras Argentinoje yra turėjęs šimtus posėdžių, suruošęs daug rimtų parengimų, parodų, koncertų, kino filmų, kvietęs geriausius paskaitininkus ir organizavęs geras programas, kurių atgarsiai visada nuskambėdavo argentiniškoje spaudoje. Reikėtų daug vietos, jei

Ignas Padvalskis LICA pirmininkas.

tą visą kiek daugiau būtų galima nušviesti.

Ir šiandieną Lietuvai Išlaisvinti Centras yra vienintelis centralizuotas lietuvių Argentinoje organas, kuris atstovauja patriotų pastangas už tėvynės laisvę ir garbę. Per 10 metų jis kėlė ir gynė Lietuvos laisvės klausimus visur, kur tik buvo galima ir reikalinga. Be abejo visam tam darbui reikėjo daug pasiaukojimo. Ir visą tą didelį darbą Centras galėjo atlikti tik padedant Lietuvos Pasiuntinybei, Tėvams Marijonams, kantriajam pirmininkui Ig. Padvalskiui, žymiesiems mūsų kolonijos veikėjams, draugijų vadovams ir patriotinei visuomenei.

Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje darbas dar neužbaigtas. Jis savo darbą užbaigs tik tada, kai bus sutraukyti vergijos pančiai ir Lietuva atgaus nepriklausomybę, kai Gedimino pily ir Kauno Muziejaus [illegible] Lietuvos laisvės vėliava.

Jurgis Gilvydis

BOLŠEVIKŲ GAUDOMAS 1940 - 41 M. (11)

Rašo **gen. Teodoras Daukantas**

Naujas įvykis vienodame gyvenime. Dieną staiga įsako apsirengti (turėjau kailinius, bet pas tardytoją eidavau be kailinių, o į Kauno kalėjimo pirtį nuveždavo su didele iškilme, nes autobuse aš būdavau vienas kalinys, kurį palydėdavo visas ginkluotos sargybos būrys). Išveda mane į kiemą ir sodina į gerai pažistamą autobusą su visiškai uždarytais langais. Sargyba sustiprinta, net viduje vos užtenka vietos. Vasario 12 d. Sustojame prie kalėjimo vartų Mickevičiaus gatvėje. Sargyba pašalina žmones. Iš kelionių į pirtį pirmieji vartai pažįstami. Kairėje kalėjimo raštinė. Įveda. Ten budi jaunas vyrukas. Kai pasilikom vieni, jis paklausia manęs:

Kaip Tamsta čia pakliuvai? Ar manęs neatsimeni, ponas inspektoriau? (buvau Klaipėdoje 1936-38 m. jūrininkystės inspektorium). Aš Klaipėdos uosto darbininkas. Mes visuomet jus atmenam, kai esi gynęs jūrininkų darbininkų reikalus. Kodėl gi čia atvykai? — Žiūri į bylą. — Tardomas? Keista. Bet jie žino, ką daro! — baigė.

Gerą valandėlę palaukus, atėjo įsakymas, kuriame buvo pažymėta mano naujoji celė. Jaunuolis vėl nustebo:

—Į karcerį?

Mane išvedė "Stenkos Razino", Volgos plėšiko, išvaizdos maskolis su papacha (avių kailių kepurė). Jau kitos sargybos nebėra, sau pagalvojau, tai geras ženklas. Bet netikėk ženklams pragare! Ten nebus gerų ženklų, — visi ves į amžinąją ugnį. Taip yra ir Sovietuose. Antrieji vartai. Sargyboje nėra mano Jono, kaip buvo, kada pirmą kartą į pirtį vežė. Toliau ėjo kitas kelias: į pirtį reikėjo sukti kairėn, o dabar pasukom į dešinę tarp pastatų. Priėjom duris. Vėl užrakintos, vėl sargyba. Tikrina, atidaro, įleidžia. Tamsūs laiptai. Palubėj elektros lemputė, bet mes pasikeliam tik per 2-3 laiptus. Žengiam į keltuvą ir keliamės. Tai gerai, pagalvojau. Vadinasi, netupėsiu rūsy. Vėl apsirikta. Išlipam. Matau užrašą "5 skyrius".

—Nesidairyk!—"Razino" šauksmas.

Staiga suskambėjo raktas į metalinę sargybinio diržo sankabą.

—Stok! — įsakymas po poros žingsnių, — dešinėn! Iki sienos marš!

Sienoje toje vietoje įlinkimas vieno metro "aikštelės". Sustoju ir žiūriu į sieną.

—Nesidairyk, kitaip nušausiu! — sako maniškis sargybinis. Tokius pat žodžius taria ir anasis, išlindęs su kitu kaliniu iš antrojo keltuvo. Tokios yra prasilenkimo taisyklės kalėjime. Vienas kalinys antrojo neturi matyti. Šnipų bijosi net už penkių užraktų. Bet štai vėl durys, vėl vartininkas, vėl "dokumentų" patikrinimas. Ir vėl dar kartą.

Veda toliau. Keltuvu nusileidžiam žemyn. Blogai, manau sau. Išlipam ir dar nulipam laiptais, kaip matau, į rūsį. Ten vėl esu "prie sienos" pastatytas. Prižiūrėtojai barasi, kad kamera yra užimta, o be to, du jų muša baisiai rėkiantį kalinį, kuris nenori eiti į išeinamą vietą "opravitsia", kaip jam įsakoma. Tik vėliau sužinojau, kad tai yra beprotis. Pirmasis įspūdis slegiantis, net negaliu išreikšti žodžiais. Štai koks karceris, galvojau. Mušimai be priežasties ir be tardymo, taip sau prižiūrėtojų nuožiūra. Aišku, kad "mano "Stenka Razin labai mėgsta mušti." Tai ryškiai atsispindi jo veide. Po maždaug 10 minučių stovėjimo, kai apsidirbo su bepročiu ir pakeitė kamerą pirmiau buvusiam mano skyriuje, įžengiu.

Prispiaudyta, pilna nuorūkų, tarakonų ir vorų kamera. Viršuje langas. Leina saulės spinduliai. Tankios grotos. Nėra lovos, nėra čiužinio, nieko nėra. Tuščia. Užrakino duris. Lieku vienas. Nepaprastas, neapsakomas nuliūdimas apėmė mane visą. Karceryje. Ir už ką? — — —

Staiga išgirstu čir, čir! Du žvirbliai atsitūpė ant lango grotų. Rodosi, jie žiūri į mane, įkišę snapelius į grotų tarpus, ir linksmai čirena! Tik tas, kuris pergyvena panašius momentus, gali suprasti, kas tada pasidarė man: "nesu vienas, į mane Apvaizda žiūri", ir pradėjau tvarkyti kamerą.

(B. d.)

DABAR LIETUVOJE

IR DARIUS-GIRĖNAS IŠTREMTI

Nesenai Vakarų Vokietiją pasiekė kauniškė lietuvaitė E. S., kuri TREMTIES redakcijai suteikė įdomių žinių apie gyvenimo sąlygas Sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Trėmimai į Rusijos taigas yra didžiausias dabartinės Lietuvos gyventojų siaubas. Suiminėjimai vyksta nuolat, tačiau patys didieji trėmimai buvo vykdomi 1948 metų gegužės 22 dieną ir 1949 metų kovo 11 d. Tris dienas prieš tremties vykdymą buvo visiškai sulaikytas susisiekimas. Sunkvežimiai ir mašinos buvo surinktos ir sutelktos tam tikrose vietose, kad, pradėjus vykdyti vežimą, jos galėtų būti panaudotos suimtųjų pristatymui į geležinkelių stotis. Kaune surinktos mašinos buvo sutelktos miesto pakraštyje.

Pirmasis didysis Lietuvos gyventojų suiminėjimas buvo pradėtas vykdyti 1948 metų gegužės iš 20 į 21 naktį. Visi Kauno gyventojai pergyveno didžiausią nerimą ir siaubą. Mašinos ūžė be pertraukos. Tačiau dieną vėl viskas aprimo. Sekančią naktį, t. y. iš gegužės 21 į 22, vėl sudūzgė mašinų motorai ir kiekvienam gyventojui buvo aišku, jog trėmimas tęsiamas. Kadangi numatytųjų ištremti, atrodo, per minėtas dvi naktis Kaune nespėjo surinkti, tad 1948 metų gegužės 22 d. vežimas buvo vykdomas iki 4 val. po pietų. Tomis suiminėjimų dienomis žmonės vaikščiojo kaip proto netekę. Šiurpius ir graudžius vaizdus neįmanu žodžiais nupasakoti. Suėmimus vykdę ne rusai, bet vietinė milicija, kuri yra sudaryta iš grynų komunistų [illegible]

Antrasis gyventojų trėmimas buvo vykdomas 1949 metų kovo 11 dieną. Ir šį kartą, kaip ir per pirmąjį trėmimą, pirmiausia prasidėjo mašinų rekvizicija ir tatai gyventojams buvo aišku, kad vėl prasidės siaubingos naktys. Vieni paliko savo namus ir bėgo slėptis į miškus, kiti stengėsi sprukti iš miesto.

Suimamiens dažnausia nieko nedavė pasiimti. Juos tik spėjus sukrauti į mašinas, tuojau prie namo, iš kurio buvo suimtų, privažiuodavo sunkvežimiai ir kraudavo išvežtųjų visą turtą. Žinoma, dalį pasiimdavo patys milicininkai, gi kitus daiktus vežė prie Kauno geležinkelių stoties ir krovė į sandėlį: baldus, aprangos dalykus ir visa kita. Netrukus Ožeškienės gatvėje buvo atidaryta parduotuvė, kuri nepaprastai žemomis kainomis pardavinėjo ištremtųjų turtą.

Išvežtieji daugiausia, atrodo, bus patekę Sibiro sritin. Vienas kitas vėliau parašė laiškų pažįstamiems. Iš tų laiškų aiškėja, kad tremtiniai iš Lietuvos nugabenti į didžiulius miškus. Jokių įsikūrimui sąlygų nebuvę. Tebuvo nuvežtiesiems pasakyta, kad jie turi pasistatyti barakus, o vėliau prasidėjo miško kirtimo darbai. Miško vietoje numatomas statyti miestas. Ištremtieji turi sudaryti sąlygas miesto išaugimui. Maistą gauna nepaprastai blogą. Kartais visai nieko negauna ir yra priversti maitintis augalų šaknimis ir eglių sėklomis. Dėl nepaprastai sunkių gyvenimo sąlygų ir stokos maisto pirmiausia pradėję mirti išvežtųjų vaikai. Viena motina parašė laišką, kad jos sūnus badu miręs.

Ne tik gyventojai tremiami. Yra Rusijon išvežti Dariaus-Girėno karstai. Išvežimo motyvai nėra žinomi, tačiau gyventojai mano, jog taip okupantas pasielgė turėdamas tikslą lietuvių tautą atitolinti nuo visa, kas jai brangu.

IKI 1948 METŲ JUDĖJIMAS BUVO SUVARŽYTAS

Lietuvos gyventojai laisvai negalėjo iš gyvenamos vietos pajudėti iki 1948 metų. Jei kas kur vyko, turėjo gauti specialų leidimą. Tik 1948 metais susisiekimo suvaržymai buvo atšaukti.

Tarp Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Rytprūsių jokių sienų nėra.

Viso okupuotos Lietuvos gyvenimo tvarkytojai yra rusai. Jų pilna visur Rusai įmonių vadovai, daug kur rusai kolchozams vadovauja, rusai įstaigų viršininkai. Valgyklose padavėjos rusės. Didžiumoje parduotuvių pardavėjos taip pat rusės.

Jei kur lietuvis yra vadovaujančioje vietoje, tai jis būtinai bus patikimas komunistas. Tačiau tokių labai maža. Jei lietuvis komunistas ir eina vienas ar kitas atsakingesnes pareigas, tai greta jo būtinai yra pasodintas rusas.

Okupacijos slėgiami, gyventojai tegalvoja apie karą. Kada jis prasidės, tada bus galima nusikratyti pavergėjų. Anksčiau apie karą daugiau buvo kalbama pakuždomis. 1949 metais pavasariop ypač sklido gandai, kad tikrai netrukus turįs prasidėti karas. Tačiau vietoje laukiamo karo prasidėjo gyventojų trėmimas Rusijos gilumon.

GRĮŽUSIEJI DAUŽO GALVAS Į SIENĄ

Tie, kurie grįžo iš Vokietijos, dabar ne vienas daužo galvą į sieną ir sako, kas galėjo jiems protą sumaišyti.

Grįžusieji giminių taip pat nebuvo sutikti išskėstomis rankomis. Dažnas tylomis paklausdavo, kam reikėjo bėgti, jei vėl grįžot.

Apie atstatomąjį darbą vietos bolševikinė spuda rėkia be pertraukos. Nuolat gyventojai įtikinėjami, kad dabar visko daugiau pagamina, negu kad buvo pagaminama Nepriklausomybės laikais. Tačiau taip nėra. Ilgai stigo įvairiausių prekių. Paskutiniais metais jų atsirado kiek daugiau, tačiau viskas nepaprastai brangu. Darbininkas vidutiniškai uždirba, žinoma, jei jis išpildo nustatytą darbo normą, nuo 50 iki 450 rublių. Gi sviesto kilogramas kainuoja: vasarą apie 40 rublių, o žiemą iki 70 rublių. Vyriškas apsiaustas kainuoja nuo 1200 iki 1500 rublių. Taigi darbininkas, norėdamas galėtų jį uždirbti arti per pusę metų. Vieniems batams reikia bemaž mėnesinės algos, nes neblogi batai kainuoja 350 rublių. O iš žmonių uždirbtus pinigus nuolat siurbia visokios valstybinės paskolos, kurias paskelbus nori nenori reikia pirkti, nes nepirkęs būsi užskaitytas į liaudies priešų eiles.

Geriau bolševikinio atstatymo pavyzdžiu gali būti tiltas per Nerį. Daug buvo rėkta, daug šaukta ir po ilgai trukusio triukšmo vietoje išsprogdinto gelžbetoninio tilto tapo šiaip taip sulipytas medinis. Šiaip jau daug kur tiltai atstatomi, bet dažniausiai mediniai.

SUNKIOS ŪKININKAMS DIENOS

Lietuvos ūkininkams dabar yra nepaprastai sunkus gyvenimas. Dažnas ūkininkas jau seniai valgo avižinę duoną. Ruginė duona yra didelis liuksusas ir retas ūkininkas gali sau leisti tokią duoną valgyti. Viskas tenka atiduoti prievolių atlikimo pavidale valstybei. Kurie yra kolchozuose, tie taip pat vargsta, bet jie yra kaip samdiniai ir dirba tai, ką kolchozo vadovybė nurodo. Už darbą gauna tokį atlyginimą, kokį kolchozo vadovybė teikiasi duoti.

Tačiau tie Lietuvos ūkininkai, kurie iki šiol nesijungė į kolchozus, didžiulės prievolių naštos baigiami nualinti. Jiems uždedamos tokios didelės prievolės tik dėl to, kad greičiau eitų į kolchozus.

Kai ūkininkas nuveža valstybei atiduoti prievolę, jis už centnerį rugių gauna 5 rublius. O kai jam, atidavus prievolę, stinga grūdų sėklai, jis už rugių centnerį turguje turi mokėti 180-200 rublių. Tas pats ir su kitų kultūrų javais. Valstybei atlikdamas prievoles ūkininkas gauna labai žemą atlyginimą, gi kai jam reikia pirkti, jis turi brangiai mokėti.

PAIEŠKOJIMAI

—**Kasparas Urniežius**, gyv. c. España 195, San Martin (Villa Progreso), Buenos Aires, kilęs iš Varnių valsč., Telšių aps., paieško savo **seserį ir švogerį Joną Gailevičių** iš Varnių valsč.

—**Kun. Stanislovas Grigaliūnas**, gyv. Posolo 4025, Montevideo, Uruguay, paieško **Petro Nausėdos ir Elzės Nausėdaitės** (jau ištekėjusios). Abu kilę iš Gaudaičių km., Žygaičių vl., Tauragės aps.

Ksavera Zylinska iš Lenkijos ieško **Zenono Simkevičiaus**, gim. 1926.2.15 ir į Argentiną atvykusio 1948 m. kovo mėnesį. Krieptis į "LAIKO" redakciją.

Mokslas ✦ Menas ✦ Literatūra

Mamatė M. Pečkauskaitės 'Sename Dvare'

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS

1930 m. liepos 24. d. Žemaitijos mažam miestelyje, Židikuose, sulaukusi 52 metų amžiaus, mirė rašytoja Marija Pečkauskaitė, mūsų raštijoje žinoma kaip Šatrijos Ragana (tai jos slapyvardė). Šiam straipsnyje neliesiu jos gyvenimo eigos. Iškelsiu tik jos kilnią asmenybę.

Toji gi asmenybė reiškiasi pirmiausiai jos visu gyvenimu. Ji, anot K. Čibiro, buvo toji, kuri į evangeliją pažiūrėjo rimtai. Didysis evangelijos įsakymas, meilė Kūrėjui ir Jo kūriniui — žmogui, buvo jos gyvenimo taisyklė. "Ji buvo ramiai šviečianti liepsna, rodanti kilnų gyvenimo kelią ir tikslą". ("Rytas" 1930 m. straipsnyje mirimo proga). Jos šūkis buvo: "Pažinti žmones ir neniekinti jų, rašti kelią į širdis tų, kurie gyvenimą jau pralaimėjo. Suprasti, mylėti ir laiminti net tada, kai esi nesuprastas, nekenčiamas, persekiojamas. Gyventi pasaulyje nepasaulietiškai, save tobulinti ne egoistiškai ir garbinti Dievą šviesiaregiškai" ("XX amžius" jos 10 metų mirimo proga).

Jos visas gyvenimas pilnas gerų darbų, pilnas patarnavimų artimui. Ji mokė nemokančius rašto, ji rašė laiškus beraščiams patarnaudama, slaugė neturtingus ligonis, ruošė Kalėdų eglaites vargšų vaikams, rengė gimnazijon neturtingas kaimo mergaites, įkūrė vargšams ambulatoriją ir šv. Vincento a Paulo prieglaudą seneliams, organizavo jaunimą, trokšdama jį kilniai auklėti ir visur kiek galėdama skleidė šviesos ir meilės spindulius.

Jos kilni asmenybė reiškėsi jos raštuose. Tenai jos kūryboje vaizduojami kilnūs, nesugadinti, svetimų žalingų įtakų nepaliesti, giliai krikščioniški ir iki graudumo lietuviški tipai, taip jau lietuviški, taip širdžiai artimi, taip kaimiški, kad juos kalbančius jos raštų puslapiuose girdėdamas vis iš naujo išgyveni šventąją Lietuvą.

Šitokių lietuviškų kilnių žmonių tipų ypač gausu pagrindiniam M. Pečkauskaitės veikale — apysakoje "Sename Dvare" — Žemaitijos užkampyje — sename dvare, kur ji šalia savo mamatės ir jos vadovaujama pradeda savo gyvenimą. Kadangi ji augo Labūnavos ir Užvenčio dvaruose, tai aprašytasis senasis dvaras ir yra greičiausiai tų abiejų dvarų junginys. Ir tikrai, kai skaitai "Sename Dvare", daug kur pajunti Užventės dvarą, jo senąjį parką su prisiglaudusiu prie jo prūdu, plačiąsias pavenčio pievas ir visą gamtą. Galiu tai liudyti, nes daug vasarų praleidau Užvenčių dvare, kuriame dar galėdavau užtikti M. Pečkauskaitės tenai buvimo ženklų, kaip tai jos vardo ir pavardės pirmąsias raides, išraižytas ant kai kurių slaptingo parko senųjų liepų.

Savo "Sename Dvare' 'rašytoja rašo atsiminimus iš anų, dar prieš nepriklausomybę, laikų. Tai ramūs laikai, kai giliam Žemaitijos užkampyje gyvenimas plaukia tyliai. Žmonių dauguma tai dvasingi, pilni žmoniškumo, taip artimi gamtai tipai. Veikalas pilnas lietuviškos sielos švelnumo. Per visą apysaką raudona gija seka meilė kenčiančiam žmogui. Knyga pilna grožio ir meilės grožiui. Kai ją skaitai — grožiu kvėpuoji; grožio kvapas lieka tavo dvasiojo, kai ją užskleidi; grožio pradedi visur žvalgytis tos knygos sukeltų jausmų įtakoje. Jos vaizduojamas gyvenimas pilnas giedros, bet tai tylaus liūdesio atausta giedra. Tartum stovėtumei gėlių akivaizdoje, bet tos gėlės tai rudeninės astros, virš kurių draikosi voratinkliai. Taip ir jauti, kad jau artėja mirtis to viso, kas skleidė pumpurus ir žydėjo. Viso ko praeinamumas, mirties nujautimai, kurių taip gausu knygoje, duoda pajusti visų gyvenimo rudenį, kurs ne por toli. Iš visų labai įdomių tipų išsiskiria autorės mamatė. Visa knyga tai giesmė savai mamatei, jos gerumui ir meilei pagarbinti. Skaitydamas apie mamatę, skaitydamas duodamas apysakoje mamatės dienoraščio ištraukas, taip ir pajunti M. Pečkauskaitę visam savo gerosios širdies sužydėjime Židikuose. Taip ir junti, kad mamatės jausmai, tai jos jausmai, kad mamatė atgimė joje, nes gerumas panašiais būdais reiškiasi ir jos gyvenime ir mamatės. Štai kodėl skaitydamas šiam veikale tai, ką rašytoja parašė savo vardu ir ką parašė mamatės vardu, matai tą pačią vieną kilnią šviesos supamą tikrą krikščionę — lietuvę.

Kas gi tad yra mamatė "Sename Dvare"? Kaip atrodo jos gyvenimas, ką jaučia ji, kaip ji vertina žmones ir įvykius, kokia siela šviečia iš jos?

Mamatės moterystė mėra laiminga. Ji per mažai praktiška, per mažai gyvenimiška, ji per daug svajoja kilnių minčių ir sumanymų pilna, kuriuos nori taikyti gyvenimui. Vyras jos nesupranta, jos meno meilė jam nepatinka. Nors jis to neparodo, tačiau ji jaučia, kaip jam nemalonu, kad ji skaito, pianinu skambina, grožio ilgisi. Tuo tarpu ūkis, kuriame ji su vyru ir vaikais gyvena, reikalautų visiško pasinėrimo jame, reikalautų taupymo, turto krovimo, bet tas viskas netraukia mamatės širdies. Ji mato apie save gyvus kenčiančius žmones, kuriems reikia pagelbėti. Štai kodėl tylus neatitikimo vienas kitą įtempimas viešpatauja jųdviejų tarpe. Tikrai atrodo, kad būtų buvę geriau, lad mamatė nebūtų ištekėjusi, kad būtų įstojusi kurių nors gailestingųjų seserų vienuolijon, kaip kadaise svajojo, kur būtų galėjusi tik kenčiančiųjų gerovei aukotis.

Nors ir kentėdama, mamatė taikosi prie savo vyro, tačiau kad išliktų savimi, sukuria savo vidaus pasaulį, grožio ir svajonių pasaulį, kur gali atsigauti ir pasilsėti. Ir todėl ji ieško paguodos muzikoje, knygų skaityme. Neturėdama su kuo dalintis savo jausmais, ji juos patiki dienoraščiui, jį dažnai rašydama. Ji mėgsta gėles, gamtą ir visokį grožį. Bet mamatė nėra vien savimeili, tingi svajotoja, nes savo gražias svajones ji nori ir stengias vykdyti gyvenime. Ji nori įnešti gėrio ir grožio į kasdienius santykius, skubėdama su meile pagelbėti visam kas kenčia, stengdamasi kenčiančius suprasti, tamsųjį apšviesti, savo sielos turtais su visais dalintis. Jį visų gailisi ir myli viską ir visus. Jos siela pilna ilgesio, švelnaus liūdesio. Tarpais atrodo, kad pasaulio skausmas vaitoja joje. Tai išaugusi lietuviškoje dirvoje mimozė, kuri mažiausią gyvenimo palietimą jaučia ir jį atliepia. Graudus gailingumas ,tartum lengvas rūkas, dengia jos sielos dangų. Kažin ar begalima kur kitur mūsų literatūroje surasti kilnesnę moterį lietuvę, kaip M. Pečkauskaitės mamatė?

Ir vėl primenu: nepamirškime, kad M. Pečkauskaitė — tai gyva mamatės sielos fotografija, kad mamatė — tai jos pačios autobiografija, kad ji — mamatės atbaigimas. Tokios mintys kyla kiekvienam, kurs gerai pažindamas rašytojos gyvenimą, atidžiai skaito "Senojo Dvaro' 'apysaką.

Giliau į tą krištolinę sielą ,tą "gyvenimo menininkę", kaip ją savo knygos antraštėje įvardina K. Čibiras, pažvelgus mes vis daugiau grožio deimantų surandame joje. Kaip jau minėta, mamatė myli meną, grožį. Pianinas — tai jos didysis užsimiršimas, dar daugiau, tai jos džiaugsmas. Vakarais, saulei leidžiantis, ji sėdasi prie jo. Įsiklausę vaikai čia pat. Ji skambina. Skambina taip, kad net įsiklausiusios vaikų sielos viską drauge su ja pamiršta. Skambindama tarpais ilgesingai dainuoja, kartais pamiršta laiko eigą, kol "pro langus ima žiūrėti aušra". "Senas rūmas gobias slaptinga skraiste ir ima svajoti, pilnas jazmininių kvapų ir melodijų, sklindančių iš vieno jo kampo. Ten groja mamatė. Atsisėdusi didelės kanapos kertelėje, klausau žiūrėdama kaip mamatės rankelės, brėkio pilkume balti balandėliai švytuodamos greitai bėginėja po klavišus" (Sename Dvare).

Mamatė myli ir literatūrą. "Be galo mėgstu skaityti. Kaip kūnas oro, taip mano siela trokšta grožio, reikalauja dailės. Bet iš visų jos šakų tiktai viena man dabar prieinama — literatūra. Tad kaip bitė iš žiedų medų, taip aš čiulpiu iš jos gerį. Svaiginuosi poezijos burtais, gyvenu kartu su jos herojais ir užmirštu viską, viską... Turiu muzikos, turiu literatūros — kogi daugiau begaliu trokšti?"

Mamatė myli grožį po visą gamtą išbarstytą, nes kur kur, bet ypač čia tinka mamatės dienorašty rašyti žodžiai: "Grožis tai begalės atspindys, tai nujautimas Dievo". Kiek tad grožėjimosi mūsų lietuviška gamta, jos augmenija, jos gėlėmis, ypač gėlėmis "Senajame Dvare"! Žvelgiančiomis į mus rožėmis prasideda ši jos apysaka. Visokių gėlių pilni senojo dvaro atskardžiai, tų gėlių kvapais tartum įkvėpinti apysakos puslapiai, gėlių, kurios, anot mamatės, į žmogų kalba. "Žinai, Irute, tas meilus kvapas tai rožių kalba. Ir ta savo kalba pasakoja jos apie tokias grožybes, kokių niekados nėra mačiusios žmonių akys ,apie tokius balsus, kokių niekados nėra girdėjusios žmonių ausys ir apie tokią laimę, kokios niekados nėra patyrusios žmonių širdys..." Ir kur gi nebus taip, jei anot jos "gėlės — tai žemės šypsena iš džiaugsmo, kad jas Dievas sutvėrė ir didiems dalykams paskyrė. Bežiūrint į jas ima šypsotis ir žmogaus siela. O nuo tos šypsenos, kaip ledas nuo saulės, nyksta viskas, kas sieloje pikta ir biauru". Kitą sykį, mamatei skinant konvalijas, jai "rodosi, kad ir jos ausys gėrisi konvalijomis. Rodosi, kad jai skamba iš jų kažkokia tyli, be galo subtili melodija".

Gamtos grožis, slaptingos mėnulio šviesos šviečiamos naktys paneria ją grožio ekstazėje. Kartais ištisas naktis ji praleidžia sode — svajodama. Pajutusi sykį, tokią naktį, savo mamatę po sodą vaikščiojant, dukrelė bėga mamatės raminti, galvodama, kad mamatė nuliūdusi, jei nemiega. "Nesu nuliūdus. Jaučiu laimę neišreiškiamą, linksmybę nepabaigiamą. Žemė ir dangus — jau viena. Tokią naktį amžinybė savo sparnu paliečia žmogaus sielą. Kaip gi gali būti liūdna tokią naktį! Žiūrėk". Ir autorė mamatės jausmų tąsa — pajunta tą grožį. "Pažvelgiau į tamsų dangų, žvaigždėmis ir mėnesiu žėrintį, paskui į žemę, pasinėrusią sidabrinėje prieblandoje. Kaip gražu! Tą stebuklingąją naktį viskas yra stebuklas. Kiekvienas daiktas gyvena, mąsto ir jaučia, atidengdamas savo sielą... Kaip tylu! Girdžiu, kaip gėlės siunčia žvaigždėms savo kvapius atdūsius ir kaip žvaigždės kažką kugžda gėlėms. Girdžiu šnabždant sparnus angelų, nusileidžiančių žemėn sidabriniais mėnesio spinduliais. O viršum visų tų stebuklų lakstingalos giesmė — didžiausias stebuklas..."

Mamatė myli ir visokeriopą kitą grožį ir meną. Ji svajoja pamatyti Šveicarijos baltas kalnų viršūnes su jos melsvais ežerais, ji norėtų aplankyti garsiąsias paveikslų galerijas, pasidžiaugti Giocondos šypsena. Į visą meną ir grožį ji žiūri religiniėm akim. Kaip nesugadinta siela linksta į Dievą, taip ji linksta ir į grožį, tą Dievo atspindį — "Absoliuto kibirkštėlę". Iš mamatės dienoraščio aiškiai jauti, kad kaip be Dievo būtų beprasmis gyvenimas, taip ir be grožio būtų gyvenimas nepakeliamas.

Kaip jau esame minėję, mamatė nėra egoistė, nes ji džiaugiasi grožiu ne tik pati, bet nori jį spinduliuoti į savo tamsią, liūdną aplinką. Grožis, kuriuo ji kvėpuoja, dar labiau sušvelnina, įjautrina jos širdį, kuri visa meile virsta. "Gyventi vien vyrui ir vaikams? Negaliu. Brangūs jie man, bet jaučiu, kad gyvendama taip egoistiškai, iš tikro skriausčiau savo vaikus".

Ir todėl koks jos širdies švelnumas, je utrumas visiems! Kaip ji stengiasi visus suprasti, pateisinti.

Kaip ji myli savo motiną! Pamačiusi ja sapne, ji "per kelias dienas jaučia ant savo lūpų jos brangiausias pasauly lūpas, mato jos akis, dėl jos rūpesčio pilnas, girdi jos vienintelį visame pasaulyje balsą".

Kokia jos meilė savo vaikams! "Esat mano brangiausieji paukšteliai — ir kaip mums gera dauge! Tai mūsų laimingiausi laikai ,ir mano ir jūsų... Norėčiau kartais sustabdyti tą beširdį laiką, vaikeliai ,kad ilgiau būtumet tokiais mažais paukšteliais ir ilgiau galėčiau jus laikyti apgužusi".

Kaip ji švelni ir apdairi namų tarnams! Štai viena tarnaičių aiškiai vaginėja. Pati mamatė mato, bet neturi drąsos tuojau tai parodyti, nes, anot jos žodžių, "tai baisu sugauti žmogų už rankos". Jos vyras širsta, nori ją išvaryti, bet pagaliau sugalvoja kitą darbą jai duoti, kur nebus progos vogti. Kaip nudžiunga mamatė, kad nusikaltusi nebus pavaryta. Jai net rūpi, kad niekas šeimynoje nepajustų, kodėl jai darbas pakeistas. Jai rūpi ,kad nusikaltusios šlovė nenukentėtų.

Koks jos gerumas visiems! Ir todėl įvairiais ligonimis ji rūpinasi ir net jie patys eina pas ją, tartum pas gydytoją. Kaimietės veda pas ją savo dukras del visiško higienos taisyklių nesupra-

(Pabaiga 5 psl.)

ARGENTINOS ŠVEICARIJA

(SAN CARLOS DE BARILOCHE)

Rašo: PIJUS BUKAUSKAS

Argentina — didelių galimybių kraštas įsikūrimui, taip pat plati teritorija gamtos pasirinkimui.

tus skendi purve ir rūkuos, taip Patagonijos provincijoj viešpatauja sausra, vietomis nešanti mirtį visai augmenijai. Kam teko traukiniu važiuoti iš Buenos Aires į Pietų Argentiną, tas galėjo pamatyti savo akiai neįsivaizduojamų džiunglių. Pasijunti, tarsi būtum ramioj atviroj jūroj. Nuo sausros šiurkšti žolė ir išgeltę, papurtę krūmai liejasi visame akiračio plote su dangaus mėlyne. Traukinys pūkštuodamas skuba, palikdamas paskui save sukeltų dulkių debesius. Nematysi čia kaimų, nė miestų. Tik kur nekur pasirodžiusiai avių bandai, dairykis, pamatysi nedidelę trobelę, kuri dažniausiai iš purvo ir žagarų sulipdyta, o apie pamatų išsikišusius akmenis mažų, lyg pipirų, apsiskarmalijusių ir apskretusių, juosvos odos vaikučių būrį. Tai Patagonijos sėslieje gyventojai. Tokių iš purvo ir žagarų sulipdytų namelių neretai pasitaiko net ištisi miesteliai.

Po 4 val. pasieki San Carlos de Bariloche (argentinų dažnai vadinamas Suiza de Argentina). Nedidelis Pietų Bavarijos stiliaus 18.000 gyventojų miestelis. Sakau, pietų Bavarijos stiliaus, nes beveik visų namų statybos stilius panašus į senovinę aukštosios Bavarijos statybą. Miestely, tiek suaugusių, tiek ir gatvėje žaidžiančių vaikų tarpe neretai išgirsi vokiečių kalbą, o slidininkų— dauguma.

ŽIUPSNELIS ISTORINIŲ IR GEOLOGINIŲ ŽINIŲ

Nahuel Huapi apylinkės pirmykščiai gyventojai indėnai, atkeliavę iš Centrinės Amerikos ir Čilės pakraščiais pasiekę šią vietovę, čia apsistojo. Kartu jie atsinešė ir savo papročius bei charakte-

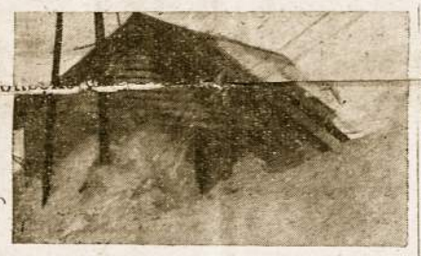

Užpustytas namelis 1600 m. aukštumoj
(Foto P. Bukausko)

ringus bruožus. Pirmasis baltosios rasės žmogus pasiekė Nahuel Huapi Dr. Francisco P. Moreno 1876 m. sausio 20 d. 1903 m. Argentinos valdžia pavertė Nahuel Huapi apylinkę Tautiniu Parku (Parque Nacional), kurio dėka San Carlos de Bariloche tapo žymiausiu pietų Argentinos kurortu. (1934 m. yra pravestas geležinkelis, kuris žymiai palengvina susisiekimą). S. C. de Bariloche nepasižymi savo ištaigingumu, bet daugiau gamtos turtingumu. Gal būt, didžiausią grožį teikia Nahuel Huapi ežeras, kuris savo gausiais fiordais yra išraizgęs šimtus kvadratinių kilometrų. Pats ežeras apima 53.000 ha ir turi 767 m. aukščio nuo jūros lygio. Taip pat šioje apylinkėje yra dar penki dideli ežerai.

Nahuelo Huapi lyg veidrody atsispindi visa eilė snieguotų, miškais apaugusių kalnų. Tų kalnų, tarsi karalius, aukštai dangaus mėlynėj saulės spindulių mirgėjimu visai apylinkei šviečia Tronador (3470 m. aukščio). Taip pat gausu aukštų kalnų visoj apylinkėj, kaip Catedral (2402 m. a.), Bonete (2350 m. a.) Capilla (2150 m. a.) ir kiti.

TURISTAMS LANKYTINOS VIETOS

Gal būt, įdomiausia vieta turistams tai Catedral kalnas, kuriame yra ir tinkamiausia vieta slidininkams. Be to, šių metų pradžioje Parque Nacional pinigais buvo baigtas statyti keltuvas, kuris aukštyn tęsiasi 2873 metrus, daro 2964 metrus kelio per 9 minutes ir sutalpina 25 žmones.

Llao Llao viešbutis, kuriam Parque Nacional valdyba parinko gražiausią vietą tarp Nahuel Huapi ir Moreno ežerų. Vardas Llao Llao paimtas iš indėnų kalbos, kas reiškia vieno medžio parazitą, kuris augo lyg medžio grybas, čiulbdamas sultis. Indėnai šį medžio parazitą valgė kaip skanėsį, nes jis turėjo daug saldumo. Llao Llao viešbutis yra senovinio stiliaus su senoviniu ištaigingumu. Taip pat yra ir daugiau kitų lankytinų vietų, į kurias važiuoja specialūs ekskursijų autobusai. Ekskursiniais laivais lankytinos vietos: Isla Victoria, Villa Angostura, Puerto Blast ir kitos vietovės, kurias pasiekia laivai. Verti aplankyti taip pat ir kalnų viršūnėse esą viešbučiai.

KLIMATAS IR LANKYMO LAIKAS

Bariloche klimato ažvilgiu nepasižymi. Kritulių esama tris kartus daugiau nei Buenos Airese. Beveik visą žiemą lyja ir sninga. Turistams labiausiai tinkamas laikas tai pavasaris — lapkričio ir gruodžio mėnesiai. Šiuo laiku dienomis pakankamai šilta, o naktys vėsios. Apačioj žaliuoja augmenija ir žydi gėlės. o kalnų viršūnėse saulės spinduliai maudosi baltuojančiame sniege. Sausio, vasario ir kovo mėnesiai tai vasaros sezonas, kada karštis siekia iki 25-30 laipsnių. Kalnų viršūnėse ištirpsta sniegas, ir užviešpatauja žaliuojanti vasara su visomis savo grožybėmis..

Prisimenant didelį kritulių kiekį suprantama, kodėl Nahuel Huapi apylinkė taip apdovanota gamtos grožiu, kurį argentiniečiai drįso pavadinti Argentinos Šveicarija.

Koplyčia Villa Catedral miestelyje.
(Foto P. Bukausko)

Ežeras Gutierrez su kalnu Catedral
(Foto P. Bukausko)

SKELBIAMA ŠV. TĖVO DIENA

Argentinos Lietuviai Ją Minės 1950 Spalio 29 d., Sekmadienį

Šventųjų Metų Komitetas Lietuviams Priimti Romoje, kurio pirmininkas yra J. E. vysk. V. Padolskis, vicepirmininkas kan. dr. Z. Ignatavičius, sekretorius kun. V. Balčiūnas ir nariai: kun. dr. K. Rėklaitis MIC, kun. dr. V. Pavalkis ir St. Lozoraitis jr., liepos 2 d. kreipėsi į pasaulio lietuvius su sekančio turinio raštu:

"Atvykstantieji į Romą akivaizdžiai pajunta Šventųjų Metų malones ir jų veikimą. Deja, labai maža išsibarsčiusių po visą pasaulį mūsų tautiečių galės šiais metais aplankyti Šventąjį Miestą. O nepaprastos Šventųjų Metų malonės skirtos visiems: "Tebūna Šventieji Metai, meldžia Dievą Šv. Tėvas, *visiems* apsiplovimo ir šventėjimo, vidinio gyvenimo ir atsilyginimo metai, metai didelio grįžimo ir didelio atleidimo".

"Kad Šventieji Metai visų būtų labiau pajusti, kad jų malonėmis pasinaudotų visi, ypač šiuo metu taip jų reikalingi, mūsų tautiečiai, Šv. Metų Komitetas Lietuviams Priimti Romoje kviečia visus lietuvius, kur jie bebūtų, į *maldos ir aukų žygį už Šv. Tėvą ir Šventųjų Metų intencijomis.* Drįstame kreiptis į Vadovaujančiuosius religiniam mūsų tautiečių gyvenimui atskirose šalyse ir prašyti, kad būtų paskelbta ir pravesta *Šv. Tėvo diena* su atitinkamomis pamaldomis, Šv. Komunija, pamokslu, jei galima ir su minėjimu ar akademija, iškeliančiais Šv. Metų reikšmę ir Šv. Tėvo asmenį. Šventiesiems Metams baigiantis, šia ir kitomis progomis surinktos įvairios dvasinės aukos ir maldos bus surašytos gražiame adrese ir įteiktos Šv. Tėvui visų viso pasaulio lietuvių vardu."

Pranešama, kad Argentinos lietuviai Šv. Tėvo dieną minės š. m. spalio 29 d., sekmadienį. 10.30 val. lietuvių Aušros Vartų šventovėje, Avellanedoje, bus atlaikytos iškilmingos pamaldos, o po pietų Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellanedoje įvyks iškilmingas minėjimas — akademija. Ir kitose Argentinos vietose lietuviai yra kviečiami sudaryti Šv. Tėvo dienos komitetus, kurie vietoje organizuotų religinį ir visuomeninį tos dienos minėjimą. Ta pačia proga yra platinami lapeliai, į kuriuos kiekvieno prašoma įrašyti savo dvasines aukas Šv. Tėvo ir Šv. Metų intencijomis: kiek kartų pasižadama priimti Šv. Komuniją, išklausyti šv. mišių, apeiti kryžiaus kelius, sukalbėti šv. rožančių, susiturėti valgyje, nevalgyti mėsos, duoti auką bažnyčiai, teikti išmaldą vargšams, atlikti gailestingumo darbus, aplankyti Švč. Sakramentą, sukalbėti Dievo Motinos litaniją, Švč. Jėzaus Širdies litaniją, trumpų maldelių ir Šv. Metų maldą, kurią galima įsigyti liet. Aušros Vartų klebonijoje. Užpildytus lapelius su pilnu savo vardu, pavarde ir adresu prašoma grąžinti Aušros Vartų klebonijai, Mendoza 2280, Avellaneda, dar prieš spalio 30 d. Visų lietuvių surinktos maldos bus pasiųstos į Romą ir įteiktos Šv. Tėvui.

ŠVENTŲJŲ METŲ MALDA

Visagali Amžinasis Dieve, visa širdim dėkojame Tau už didelę Šventųjų Metų dovaną. † Dangiškasis Tėve, kurs visa matai, kurs kiaurai peržvelgi ir valdai žmonių širdis, padaryk jas šiuo malonių ir išganymo metu klusnias savo Sūnaus balsui. † Tebūna Šventieji Metai visiems apsiplovimo ir šventėjimo, vidinio gyvenimo ir atsilyginimo metai, metai didelio grįžimo ir didelio atleidimo. † Duok savo tvirtybės dvasią tiems, kurie kenčia persekiojimus dėl tikėjimo, kad jie būtų neatskiriamai sujungti su Kristumi ir Jo Eklezija. † Globok, Viešpatie, savo Sūnaus Vietininką žemėje, vyskupus, kunigus, vienuolius, vienuoles ir tikinčiuosius. Padaryk, kad visi, kunigai ir pasauliečiai, jaunuoliai, suaugusieji ir seni, būdami glaudžioje dvasios ir širdies vienybėje, sudarytų nepajudinamą uolą, į kurią sudužtų visi Tavo priešų puolimai. † Tesužadina Tavo malonė visuose žmonėse meilę daugybei nelaimingųjų, kurios neturtas ir skurdas yra įstūmęs į nepakenčiamas žmogaus gyvenimo sąlygas. † Gaivink alkį ir troškimą visuomeninio tiesingumo ir broliškos meilės darbuose ir tiesoje sielose tų, kurie Tave vadina Tėvu. † Duok, Viešpatie, taiką mūsų dienose, taiką atskiroms sieloms ir šeimoms, taiką tėvynei ir visoms tautoms. Tesuspindi skaisčia savo šviesa taikos ir ramybės vaivorykštė virš žemės, pašventintos Tavo dieviškojo Sūnaus gyvenimu ir kančia. † Visokio suraminimo Dieve! Didelė yra mūsų nelaimė, sunkūs yra mūsų nusikaltimai, nesuskaitomi mūsų rūpesčiai, bet dar didesnis yra mūsų pasitikėjimas Tavimi! † Jausdami savo nevertumą, kūdikiškai mes dedame savo likimą į Tavo rankas jungdami silpnas savo maldas su užtarymu ir nuopelnais Garbingosios Panos Marijos ir visų Šventųjų. † Duok ligoniams kantrumo ir sveikatos, jaunuoliams tikėjimo tvirtumo, mergaitėms skaistumo, tėvams šeimų židinio palaimos ir šventumo, motinoms jų auklėjamajame darbe sėkmingumo, našlaičiams suteik meilingą globą, tremtiniams ir belaisviams — jų tėvynę, visiems — savo malonę kaip amžinosios dangaus laimės paruošėją ir laidą. Amen.

PIJUS XII

Septynerių metų atlaidai už kiekvieną atkalbėjimą; visuotiniai atlaidai, kalbant kasdien per visą mėnesį.

Pirmasis Lietuvis Tapęs Kunigu Argentinoje

Kiekvienas naujas įvykis mūsų kolonijoje randa savo atgarsių. O štai visai nauja pavasario kregždė, visai naujas įvykis. Rugsėjo 3 d. Jo Ekscelencija arkivysk. Fr. Aragone įšventino Aušros Vartų bažnyčioje pirmąjį lietuvį kunigą Argentinoje. Tokie įvykiai yra reti didelėse ir senose vietovėse, o juo labiau išeivių kolonijose. Tai yra didelis Argentinos lietuvių laimėjimas ir jų pasididžiavimas ir Dangaus palaima.

Tas naujasis kunigas yra VITAS ŠIMANSKIS, kurio gyvenimo kelias nuo kūdikystės iki altoriaus laiptų erškėčių spygliais dažnai yra nusagstytas, o gražiųjų žiedų retai tesimato. Pirmuoju garsu savo gyvybę jis pareiškė 1921 m. rugpiūčii 28 d. Petkeliškių km., Veiverių valsč., Marijampolės apskrityje. Jo tėvelis, mažažemis ūkininkas, teturėjo tik 3 hektarus žemės, bet buvo Dievo apdovanotas gausia šeima. Vitas, antrasis iš dvylikos vaikų, ateidamas į pasaulį atnešė savo tėveliams naują džiaugsmą ir kartu naujus rūpesčius. Tačiau religingi tėvai pasitikėjo palaima ir globa iš dangaus. "Dievas davė dantis, duos ir duoną", kalbėdavo sulaukęs naujo savo darbų tęsėjo jo tėvelis.

Sulaukęs šešerių metų, Vitas kasdien

Kun. Vitas Šimanskis M. I. C.

keliauja virš trijų klm. į Veiverius siekti mokslo. Lyjant ir sningant jis brenda purvinu Suvalkijos keliu į pradinę mokyklą, o vėliau tuo pačiu keliu į Veiverių progimnaziją. Vasaromis jis gano gyvulius, o paūgėjęs dirba visus sunkius ūkio darbus, kad susitaupytų bent kiek pinigų knygoms, iš kurių žiemą reikės mokytis. 1938 m. jis baigia Veiverių progimnazijos 5-tąją klasę ir savo darbštaus bei sumanaus tėvelio siunčiams Marijampolėn Marijanų gimnazijoj toliau tęsti mokslo. Ten jam tenka arčiau susipažinti su šventos atminties arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus atnaujintos Marijonų kongregacijos dvasia ir Marijonų darbais. Jis susižavi jais. Ir baigęs šeštąją klasę 1939 metų vasarą jis įstoja į Marijonų vienuoliją ir pradeda Panevėžyje noviciato metus. Nebaigus dar metų, Lietuvą užima bolševikai. Komunistai išvaiko naujokus, pasiryžusius Dievui ir žmonėms tarnauti, ir bažnyčią uždaro. Vitas Šimanskis išsiunčiamas atgal į Marijampolę, kur užbaigia noviciatą, padaro pirmuosius vienuoliškus įžadus ir pradeda pas vargonininką mokytis muzikos. 1942 iškyla vokiečių-rusų karas ir Lietuva patenka vokiečių okupacijon. Vitas vyresniųjų išsiunčiamas į Vilnių, kur vargonininkauja prie Marijonų šv. Ignoto bažnyčios, kartu lankydamas Muzikos Mokyklą.

Vilniuje muzikos tegali mokytis tik pusmetį, nes vokiečiai pradeda Lietuvos jaunimą gaudyti pagelbiniams kariuomenės darbams. Jam vėl tenka bėgti. 1943 m. atsiduria Kaune. Čia galutinai subręsta noras tapti Kristaus kunigu. Pradeda lankyti Kauno Dvasinę Seminariją ir ten baigia gimnazijos bei vieną filosofijos kursą. Karo įvykiams slenkant vokiečiams nepalankia kryptimi, Vitas išvažiuoja į Žemaičių Kalvariją praleisti vasaros atostogas ten esančiuose Marijonų namuose. 1944 m. spalių mėnesį Telšių Kunigų Seminarija pradeda mokslo metus, ir Vitas ten pradeda tęsti savo studijas, bet po trijų dienų tenka bėgti nuo artėjančių raudonųjų. Jo tėviškė jau buvo rusų rankose ir jis negali savo tėveliams net žinios apie savo išvažiavimą duoti. Lietuvius bėglius prie Kuršių marių apsupus rusų tankams, jam laimingai pavyksta su laiveliu pasprukti į Nidą, o iš ten į Vokietiją.

Pasprukus nuo mirties vienoje vietoje, prasideda kiti vargai Vokietijoje. Rytprūsiuose jaunesniuosius pabėgėlius vokiečiai gaudo apkasams kasti. Patenka ir Vitas. Jis prijungiamas su daugeliu kitų lietuvių prie karo belaisvių ir pasiunčiamas į apkasus. Ten didžiausiame varge, sunkiuose darbuose ir badauprastos gyvenimo sąlygos šiek tiek suardė jo sveikatą, bet nepalaužė jo pasiryžimo laimėti ir pasiekti savo tikslą. Po didelių rizikų ir vargų laimingai pavyksta pasiekti Bavariją vakarų Vokietijoje ir atvykti į Eichstaetto miestelį, kur daugelis lietuvių klierikų studijavo tos vyskupijos seminarijoje. Ten jau buvo vietos užimtos. Mėgina patekti į Wuerzburgo Teologijos fakultetą, bet ir čia jau per vėlu. Po dviejų mėnesių bombų muzikos ir pavojų persikelia į kaimą pas ūkininką ir dirba ūkiškus darbus, nors jėgų ir sveikatos dar nebuvo kaip reikiant atgavęs. Su dalgiu rankose, su jaučių traukiamu arklu laukuose, su viltimi širdyje ir malda ant lūpų jis laukia karo pabaigos ir savo troškimų išsipildymo. 1945 m. atėjo Amerikos kariuomenė, bet dar nesibaigė vargai. Tų pačių metų rugsėjo mėn. su grįžtančiais italų belaisviais jis pateko Italijon ir atvyko į Romą, kur yra Marijonų vienuolijos generalinis ir studijų namas. Nors pavargęs ir neatgavęs reikiamos sveikatos, klierikas Vitas su džiaugsmu pradeda tęsti nutrauktas studijas popiežiškame Angelicum universitete. Ten baigia antruosius filosofijos metus ir sekančiais metais pradeda studijuoti teologiją, t. y. tiesiog ruoštis kunigystei. Neapleidžia ir savo mėgiamos muzikos, — nuliekamu laiku lanko Musica Sacra Konservatoriją, ten studijuodamas bažnytinį giedojimą. Šių metų kovo 4 d., vyresniųjų skiriamas, apleidžia Romą ir to paties mėnesio 27 d. pasiekia Argentinos krantus. Jam trūko dar kelių mėnesių galutinai baigti studijas. Čia įstoja į Buenos Aires kunigų seminariją ir pagaliau užbaigia savo ilgas ir įvairiose vietose išmėtytas studijas, išlaiko baigiamuosius egzaminus ir pradeda ruošKUI" pagelbėdamas jo administracijai tvarkyti kartoteką, ruošti ekspedicijas ir kt. Dabar, padaręs pirmuosius metinius įžadus, ruošiasi tęsti teologijos studijas.

Buenos Aires mieste Vytautas Palubinskas, be tėvų, turi 4 seseris ir 5 bro-

Vyt. Palubinskas M. I. C. su tėvais Aušros Vartų parapijos sode.

lius, kurių 2 yra dar nevedę. Jo motina yra žymi katalikų akcijos veikėja.

Naujajam marijonui linkime laimingai baigti studijas ir paaukoti savo jaunas jėgas savų tautiečių dvasiai kelti.

Aukščiausias pasiryžimas įvykdytas, tikslas pasiektas. Rugpiūčio 15 d. Vitas tampa subdijakonu, to paties mėnesio 20 d. — dijakonu ir rugsėjo 3 d. galutinai gali pasakyti: "žengsiu prie Dievo altoriaus, prie Dievo, kuris linksmina mano jaunystę".

Rugsėjo 10 d. kunigas Vitas Šimanskis aukos pirmąją iškilmingą šv. mišių auką. Jis jau seniai paaukojo savo visą gyvenimą Dievui, Bažnyčiai ir žmonių sieloms. Dabar jis aukos ne tik save, bet ir aukščiausiąją Kristaus auką už savo Tėvynę, už savo išsklaidytus ir kenčiančius brolius, už savo nežinomame likime esančius šeimos narius, aukos ir už mūsų koloniją, kaip savo kunigiškam darbui Dievo pavestąją pirmąją bendruomenę. Tenka tik palinkėti, kad ta pirmoji naujojo kunigo auka stiprintų jį sunkiems ir atsakingiems mūsų kolonijos darbams, o mus jungtų per šv. Mišių atnašavimą bendriems mūsų visų siekiams.

Z. Stepšys

Pirmasis Baigė Marijonų Noviciatą Argentinoje

J. E. Vyskupas Petras Būčys, Marijonų Kongregacijos Vyriausiasis Vadovas, 1949 m. iš Romos atvykęs į Argentiną, Avellanedoje esančiame Marijonų name įsteigė naujų Kongregacijos narių ruošimo įstaigą, vadinamą Noviciatą. Į jį gali įstoti pavyzdingi jaunuoliai, norį tapti marijonu kunigu arba broliuku. Baigę noviciato pasiruošimą, kuris trunka nuo vienerių iki pusantrų metų, daro neturto, skaistybės ir klusnybės įžadus ir, jeigu tinka studijoms, siunčiami į vietos ar užsienio mokslo įstaigas atitinkamiems mokslams išeiti.

Š. m. rugpiūčio 15 d. pirmasis baigė Avellanedos Marijonų Noviciatą klierikas VYTAUTAS PALUBINSKAS. Jis yra gimęs 1926.VII.26 Vilkeliškių km., Šintautų parapijoje, Šakių apskr., stambių ūkininkų šeimoje. Jam einant trečiuosius amžiaus metus, jo tėvai Ona Skatikaitė ir Vincas Palubinskai su visa šeima persikėlė į Buenos Aires. Čia baigia pradžios mokyklą ir, jausdamas palinkimo į mokslą, 1940 kovo mėn. įstoja į Mažąją Seminariją, esančią Villa Devoto (Buenos Aires). Po 5 metų baigia Mažosios Seminarijos licėjinį kursą ir pereina į Didžiąją Seminariją, kur per 4 metus studijuoja filosofijos ir teologijos mokslus. 1949 kovo mėn. įstoja į naujai įsteigtą Marijonų Noviciją Avellanedoje. Čia atliekamą nuo noviciato studijų laiką pašvenčia "LAI-

---

(Tąsa iš 4 psl.)

timo pusiau apakusias. Atveda vaikus su pūliuojančiais skauduliais aptekusiomis galvomis. Ji visiems duoda patarimų, siunčia pas gydytoją, sklaido prietarus, pati plauna nešvarias akis, kerpa plaukus ir tepa skauduliuotas vaikų galvas. Lanko ligonius, įkalbėdama *kviesti gydytoją*, parūpindama arklius jį parvežti ir t. t.

Į šitą praktišką širdies gerumą mamatė pratina ir savo vaikus. Taip pvz. josios dukrelė, mamatės paveikta, aukojasi atiduodama savo gražiausią suknelę neturtingos mergaitės laidotuvėms.

Pas mamatę ateina žmonės išsikalbėti, širdį išlieti. Juk kaip reikalinga gerų žmonių, kurie skausmu patvinusioms širdims palengvintų jas išklausydamos. Su kokiu džaugsmu kalba mamatė su paprastais, senais, vienišais žmonėmis, kurių tarpe tiek deimantinių sielų, kurių nerasi ponų tarpe. Kiek gilaus tikėjimo, kiek pasitenkinimo net ir sunkiausia buitim, kiek kuklumo ir gyvenimiškios išminties jinai patiria su jais besikalbėdama.

Mamatė gailisi žmonių, iš kurių kiti juokiasi. Ji gailisi netikinčių, kurių gyvenimas taip beprasmis, kurie skausmuose neturi kuo pasiguosti. Nudirbtų, grubių darbo rankų pamatymas sukelia joje visą eilę jausmų apie sunkų darbo žmogaus likimą, kuriam dvasiai ugdyti nebelieka laiko.

Mamatė nori liaudžiai šviesos. Nori, kad pranyktų beraščiai jos tarpe ir todėl ragina dvarininkaites sukurti ratelį neturtingiems vaikams mokyti.

Mamatė — didelė patriotė. Myli Lietuvą ir viską, kas tikrai lietuviška. Nors pati išauklėta lenkų kalboje ir jos literatūros ir iš dalies papročių įtakoje, tačiau atsibunda lietuvybei, pasidarydama sąmoninga lietuvė. Ji visur kariauja su prietarais, nukreiptais prieš lietuvybę, prieš lietuvių kalbos vartojimą. Visur patrijotiškai savo aplinkinius nuteikia ir lietuviškų dainų dainavimą skatina.

Kaip ji brangina lietuviškas, anais laikais, taip dar kuklias knygeles. Jos "stipriai plakdina jos širdį". Jos primena jai, kiek daug lietuvių aukojosi, kol tos knygelės atsirado, kol į jos rankas pateko. Tos mintys žadina ir joje norą tautai aukotis. Nusipirktas knygeles ji pasiryžusi visiems davinėti.

Ji myli lietuvių tautą, kai ją mato "rusų spaudžiamą, savo sūnų niekinamą", kai prisimena, kokią didelę istorinę praeitį toji tauta turėjo. Graudu jai, kad toji tauta dabar merdėja.

Ji myli lietuvių kalbą, nes "tokia ji senutė, amžių pelėsiais apaugusi, miela. Jos garsuose, rodos, girdžiu šventų girių ošimą, jaučiu kvapą šventų žolių, deginamų dievams amžinoje ugnyje. Myliu dainas, pilnas poezijos, ašarų, ilgesio. Man rodos, jokia tauta neturi tokių švelnių, dvasingų liaudies dainų, kaip mes".

Girdėdama, kad kitur susikūrė lietuvių patrijotų būrelis, ji norėtų, kad jos vaikai prisidėtų prie Lietuvos atgimimo ir "dėl to stengiuos, kad mano vaikai kuo daugiausiai girdėtų, mokėtų, dainuotų mūsų žemaitiškų dainų, pasakų, padavimų". Jai aišku, kad "jei žmogus negasisavins visa tai tebėgdamas vaiku, jis visuomet jau bus lyg svetimtautis".

Pagaliau mamatė labai religinga. Jai prieš akis nuolat stovi viso ko praeinamumas ir todėl ji niekada visiškai neužsimiršta ir nepasineria kasdienybėje. Ji mėgsta vaikščioti po kapines, nes jos jai geriausiai parodo, kaip viskas irsta. Tartum vos liesdama žemę ji eina per ją. Jos siela pilna ilgesio kito tobulesnio, laimingesnio gyvenimo. Ir todėl mirtis jai nebaisi, nes ji į tą kitą gyvenimą veda. "Ir ateina didžioji Sėjėja mistingomis armingomis akimis, blankiu veidu ir slaptinga šypsena ant raudonų, lyg granatų žiedas, lūpų, ir savo baltomis permatomomis, ilgapirštėmis rankomis tyliai paėmus mūsų ranką, veda už stebuklingos uždangos, kur sėdi paslaptis". Lietuviškumas ir krikščionybė taip giliai susiraizgę ir sutapę joje, kad jai atrodo lietuviškas Smūtkelis geriausiai pavaizduoja lietuviškos sielos ypatybes.

Jos visos svajonės taip giliai religijos nuspalvintos. Religija taip giliai įsigyvenusi jos pasąmonėje, kad kartais prasiveržia tokio gilaus religingumo, mistiškumo ir aiškumo sapnais, kad dažnai ji pati vos begali atskirti ,ar tai buvo sapnas ar tikrenybė. Stebėtinai gražus jos sapnas, kuriame ji mato Kristų. Jis stovi gėlėtoje pievoje, "lyg vidaus saulės nušviestas", margaspalvių drugių apsuptas, kurie Jo rankų glostomi virsta stebuklingabalsiais paukščiukais. Matydama tai, ji išgyvena negirdėtą ir nepatirtą gyvenime laimės įtampą. Kristus pažvelgė į ją, į jos vaikus, nusišypso ir ji mirdama iš laimės" pabunda. Tas sapnas pasilieka joje ilgam ilgam. Ji junta ant savęs Kristaus žvilgsnį, Jo šypseną. Jos gyvenimas nušvito.

Būdama šitokios nuotaikos, ji dažnai kelia savo vaikų dvasios akis į kitą, atėsiantį gyvenimą. Kaip dažnai mamatė vaizdžiais paskatinimais moko savo vaikus aukotis ir tai vadovaujantis aukštesniais paskatinimais.

Iš tų keliolikos čia patiektų minčių apie mamatę ar nepajutome, kaip ji miela ,artima, kaip ji patraukli ir teigiama visų tų širdžiai, kurie susipažįsta su ja, skaitydami M. Pečkauskaitės "Sename Dvare". Matydamas tokią mamatę, tikrai pajunti, kad ji nusipelno to poetiško sugretinimo: "Ir ūmai pamačiau, kad tarp mamatės ir baltų rožių yra kažkokio panašumo" (Sename Dvare).

LIETUVIŲ KOMITETO PIRMININKAS KUN. DR. VIKTORAS PAVALKIS APLEIDŽIA ITALIJĄ

Rugsėjo 10 dieną jau negausinga lietuvių kolonija Romoje išlydėjo savo ilgametį Lietuvių Komiteto Pirmininką Kun. Dr. Viktorą Pavalkį, kuris išvyko į San Francisko Kalifornijoje.

Kun. V. Pavalkio išvažiavimas paliko liet. kolonijoje sunkiai užpildomą spragą. Jis atvažiavo į Romą 1938 m. studijoms, kurias baigė istorijos - filosofijos daktaro laipsniu.

Pasibaigus karui ir atsiradus Romoje kieliems šimtams pabėgėlių, buvo įsteigtas Lietuvių Komitetas Italijoje, kuris sujungė ne tik nuo seniau gyvenančius Italijoje lietuvius, bet ir naujai atvykusius pabėgėlius. Kun. Pavalkis buvo išrinktas to Komiteto Pirmininku, ir tas pareigas sėkmingai ėjo ligi savo išvažiavimo.

Be to kan. Dr. J. Končius, atvykęs į Romą paskyrė kun. V. Pavalkį BALFo Įgaliotiniu. Tai buvo sunkios pareigos, nes kas dirba šelpimo darbą dažniausia susilaukia visokių teisingų ir neteisingų priekaištų. Kun. V. P., būdamas lojalus, teisingas ir ramus žmogus ne tik jokių priekaištų nesusilaukė, bet atvirkščiai, juo toliau juo daugiau įgydavo pagarbos ir simpatijos tiek lietuvių, tiek svetimųjų tarpe, su kuriais jam teko IRO ir kitose įstaigose dirbti. Jis nuoširdžiai stengėsi kiekvienam padėti, nesigailėdamas nei savo laiko, nei savo pinigų, kuriais neretai sušelpdavo tremtinius. Kun. V. P. ypatingai rūpinosi studentais, įsteigdamas jiems kolegiją, kur jie gyveno, buvo globojami ir turėjo galimybės mokytis. Kai kam atrodė, kad lietuviams leisti studentams mokytis universitetuose yra per didelė prabanga, kad reikėjo jaunimą mokyti tik praktiškų darbų, nes tik to reialauja kraštai, kur jie rengėsi išvažiuoti. Kun. V. P. teisingai suprato, kad lietuviai kaip kiekviena tauta turi turėti savo inteligentiją ir jos prieauglį. Tokiu būdu Romoje baigė Meno Akademiją du menininkai: skulptorius P. Vaškys ir dailininkas P. Melnikas, abudu dabar jau Š. Amerikoj.

Kun. V. Pavalkis pritardavo ir palaikydavo kiekvieną kultūrinę iniciatyvą. [illegible] mėnesinis žurnalas "Lietuvių Balsas", taip pat Komiteto rūpeščiu buvo išleistos Vytauto Mačernio ir Juozo Kėkšto eilėraščių knygos, buvo rengiamos paveikslų parodos, koncertai, paskaitos ir pan. Gaila, kad nebuvo realizuotas kun. V. P. sumanymas Šv. Kazimiero kunigų kolegijos koplyčią dekoruoti lietuviškam stiliuje, tuo labiau, kad dailininkė Sofija Pacevičienė, dar Lietuvoje laimėjusi pirmąją premiją už lietuviškos koplyčios projektą, gyvena Romoje ir būtų galėjusi tą gražų sumanymą įvykdyti.

Lietuvos tautinės šventės buvo ypatingai iškilmingai švenčiamos, kardinolui Pizzardo Šv. Mišias celebruojant ir dalyvaujant simpatizuojantiems mums valstybių atstovams, žurnalistams, žymesniems veikėjams. Kai kam rūpėjo tų švenčių iškilmingumą šumažinti, lietuvių nuotaiką ir savitarpį sugyvenimą sudrumsti, bet kun. V. Pavalkis mokėjo visados apsaugoti lietuvių kolonija nuo nesantaikos. Jis kaip pavyzdingas kunigas ėjo per gyvenimą tiesiai, stovėdamas aukščiau už intrigas, neskirdamas tautiečių į savuosius ir į svetimuosius, jam visi lietuviai buvo vienodai mieli ir brangūs. Todėl žinia, kad kun. V. Pavalkis rengiasi apleisti Romą, sukėlė čionykščiuose lietuviuose nuoširdaus gailesčio.

Atsisveikinti su kun. V. P. Lietuvos Atstovybė prie Šv. Sosto suruošė jam pietus. Min. S. Lozoraitis padėkojo už labai naudingą Lietuvai darbą, kurį kunigas P. dideliu atsidėjimu ir pasisekimu atliko, gindamas mūsų tremtinių reikalus, vykdydamas jų šelpimą bei persikėlimą į kitus kraštus ir rūpindamasis tremtinių dvasine globa. Min. L. pabrėžė, kad kun. V. P. mokėjo palaikyti geriausius santykius su kitomis atatinkamomis organizacijomis, įgyti jų pasitikėjimą ir panaudoti jį lietuvių interesui. Apie tai geriausiai liūdija gausinga Vatikano įstaigų suteikta mūsų tremtiniams parama. Kaip Liet. Kom-to Italijoj Pirm-kas, tęsė Ministeris, Tamsta organizuodamas čia darbą atstatyti Lietuvos nepriklausomybei ir išvaduoti Lietuvos Bažnyčiai, vienijai čionykščius lietuvius to darbo vardan ir išlaikei Kom-tą atitinkamoj, nepasiekiamoj nesantaikos elementams aukštumoj. Linkėdamas kun. V. Pavalkiui iš širdies visa geriausia, min. L. pabrėžė, kad jam visados bus malonu prisiminti bendrą darbą ir draugiškus santykius, kurie jungė ministerį ir kunigą laike dešimties metų.

[illegible] V. Pavalkiu atsisveikino ir Kardinolas Pizzardo, didelis lietuvių prietelis ir globėjas pasakydamas, kad jis mielai atsimins savo susitikimus su kun. Pavalkiu kaip Liet. Kom-to Pirm. ir kad kun. P., kuriam savo laiku Šv. Sostas patikėjo misiją tarp lietuvių pabėgėlių Vokietijoj ir Austrijoj, visados savo veikloj vadovavosi Kristaus gailes tingumo pilnu mokslu. Kardinolas pareiškė kun. Dr. Pavalkiui geriausių linkėjimų ateičiai ir suteikė jam savo palaiminimą.

Visi lietuviai, gailėdamiesi, kad kun. V. P. turi apleisti Italiją, linkėjo jam tolimesnio pasisekimo jo asmeniniame gyvenime ir darbe Lietuvos labui.

V. M. L.

BERISSO

GENEROLO SAN MARTIN PAGERBIMAS "MINDAUGE"

Rugpiūčio 20 d. "Mindaugo" draugija gražiai pagerbė Argentinos Išlaisvintojo Generolo San Martin 100 metu mirties sukaktį. Dr-jos salėje buvo gražiai išpuoštas San Martin paveikslas, kurį atidarius buvo sugroti San Martin, Argentinos ir Lietuvos himnai. "Mindaugo" dr-jos pirmininkui tarus įžangos žodį, buvo pradėtas pats minėjimas. Sekė turininga A. Miselio paskaita, kuri išryškimo gausiai susirinkusiems klausytojams, kas yra didvyris ir koks yra panašumas tarp San Martin ir Vytauto Didžiojo. — Vėliau buvo ispaniškai pasakytos dvi paskaitos apie San Martin, kaip išlaisvintoją ir kaip asmenybę, kurias skaitė Sr. L. Mulvay ir Sr. N. Caorsi, padėję ir patį minėjimą paruošti. P. Janės Staškūnienės paruoštos deklamatorės, kaip visuomet, gražiai nuteikė klausytojus progai pritaikytais eilėraščiais. Deklamavo jau pasižymėjusios lietuviškų Berisso parengimų deklamatorės: Marija Zubauskaitė, Nelida Marcinkevičiūtė, Hilda Laurinaitytė, Agnė Čiurlytė, Angela Šiminaitė ir Anzelma Petraitytė. Parengimas užbaigtas gėlių padėjimu prie Argentinos Išlaisvintojo paveikslo.

Np.

PADĖKA

Berisso Lietuvių Katalikų Savišalpos ir Kultūros Dr-ja "Mindaugas" nuoširdžiai dėkoja visiems prisidėjusiems prie Generolo San Martin šimto metų mirties paminėjimo: dr-jos pirmininkui Kazimierui Paliukui už tartą atidarymo žodį, dienraščio "El Argentino" atstovui p. Nicolas M. Caorsi už paskaitą ir Gen. San Martin aukuro parengimą, p. Luis Mulvay už paskaitą, p. Antonio už programos pravedimą, kun. P. Garšvai už atliktas religines apeigas, p. A. Miseliui už lietuviškai pasakytą paskaitą, p. J. Stoškūnienei už deklamatorių parengimą, jaunosioms deklamatorėms N. Marcinkevičiūtei, Hildai Laurinaitytei, Angelai Šiminaitei, Anzelmai Petraitytei, Marijai Zubauskaitei ir Agnei Čiurlytei už Gen. San Martin garbei padeklamuotus eilėraščius ir visiems Berisso lietuviams už gausų atsilankymą.

"Mindaugo" Draugijos Valdyba.

VYČIAI BERISSO MIESTE

Š. m. rugpiūčio 12 d. Vyčių būrys, pakviestas "Mindaugo" dr-jos, lankėsi Berisse. Ukrainiečių salėje ekskursantai parodė berisiečiams gražią programą, o berisiečiai Vyčiams atsilygino nuoširdžiu ir gražiu priėmimu. Pradžioje žodį tarė svetys A. Maniušis. Po to buvo suvaidinta trumpa komedija ispanų kalba. Vaidmenis visai gerai atliko jau įgudę Vyčių vaidintojai: šeimininkės — J. Juškaitė, šeimininko — J. Plioplis ir tarno — E. Buinevičius.

A. Mikučioniui akompanuojant, gražiai sudainavo lietuviškas liaudies dainas trijų sutartinė:

K. Balsys, A. Slančiauskas ir J. Simanauskas. Lietuvišku monologu "Kaip aš į Rygą atvykau" klausytojus linksmino L. Stankevičius. Visa programa buvo atlikta su geru pasiruošimu ir atsidėjimu. Gražu, kad mūsų kolonijos vienos su kitomis taip gražiai stengiasi bendradarbiauti ir vieni kitus remti.

Sv.

ROSARIO LIETUVIAI

ATIDĖTAS LIETUVIŠKŲ FILMŲ PARENGIMAS

Dėl netikėtų kliūčių rengiamas lietuviškų filmų parengimas, turėjęs įvykti rugsėjo 2 d., yra atidėtas. Jo vietoje Rosario Lietuvių Bendruomenės susirinkime buvo nutarta artimiausiu laiku surengti asado pobūvį Churrasco klube, Salamanca gatvėje (Tiro Suizo).

SERGA PRANAS MAKAUSKAS

Ilgametis N. S. de Merced bažnyčios (Saladillo) zakristijonas Pranas Makauskas apsirgo ir paguldytas į R. Saenz Peña ligoninę Rosario. P. Makauskas į Argentiną yra atvykęs dar prieš pirmąjį pasaulio karą ir visą laiką dalyvauja lietuviškam veikime. Ligonį nuolat aplanko žmona Elena, sūnus Vytautas ir artimieji.

R. L. B. SUSIRINKIMAS

Sekantis Rosarii Lietuvių Bendruomenės Susirinkimas įvyks rugsėjo 24 d. tuoj po pamaldų Laprida 2785, Rosario .Jau prisirašė žymus skaičius narių. Pradėta mokėti mėnesinę bendruomenės duoklę po $ 1. Susirinkime dalyvauti kviečiami visi Rosario lietuviai. Bus priimami nauji nariai. Susirinkimas žada būti labai įdomus ir gyvas.

R.L.B. valdyboje įvyko mažas pasikeitimas: atsisakius nuo kasininko pareigų J. Ryseliui, jo vietoje išrinktas Kaz. Liutkevičius.

K.

A. A. ONA JURKŠIENĖ

Neseniai "Hospital de Caridad" ligoninėje po ilgos ligos pasimirė a. a. Ona Jurkšienė, aprūpinta šv. Sakramentais. Artimieji velionės kūną buvo parvežę į namus Pueblo Nuevo, Rosario. Palaidota Galvez kapinėse. Jos vyras jau antri metai kaip serga suparaližuotas.

"ASADO" POBŪVIS

Rosario Lietuvių Bendruomenės rengia didelį "Asado" (kepsnio) pobūvį, kuris įvyks rugsėjo 10 d. lygiai 12 val. jau žinomajame Churrasco klube, Salamanca 1135, Rosario. Bus labai gera proga visiems lietuviams susitikti savo pažįstamus, pasilinksminti ir sužinoti daug naujų įdomių dalykų. Po asados vaišių ir programos bus šokiai. Visi kviečiami įsigyti iš anksto bilietus. RLB Valdyba.

Liet. Pamaldos Rosario Lietuviams

Kas sekmadienį Buen Pastor koplyčioje, Laprida ir Virasoro gatvių sankryžoje, 10.15 val. Aukštumas: San Martin 2900.

Šulnis ir Geigas

DIDELIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Chile 765 Humberto I 1956
T. E. 20-9578 Avellaneda

PARDUODAMAS NAMAS — CHALET
su 2 aptvertais ir medžiais apsodintais lotais, 10 metrų ilgio galponu ir vėjiniu malūnu vandeniui traukti. Tik 2 kvadros nuo kolektyvo nr. 235, Monte Grande miestelyje.
Kreiptis:
Juozas Juška: R. Gutierrez 1948, Avellaneda, T. E. 22 - 5137

KAZIMIERAS STANKŪNAS
Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo
DIRBTUVĖ
(Trasfilación de caños metálicos)
Martiniano Leguizamón 3132, Capital — T. E. 68 - 9685

SE VENDE BARATO
una moderna máquina de tejidos (2 metros de ancho) Dirigirse a:
Andonaegui 2351 Dep. A
Villa Urquiza - Capital

METALO IŠDIRBINIŲ FABRIKAS
"LANCERO"

Gaminami įvairaus dydžio metaliniai archyvai
kartotekos raštinėms ir draugijoms spintos
Vienintelis fabrikas P. Amerikoje, gaminąs iš šalto metalo didžiuosius varžtus
veržeklius industrijai
KAZIMIERAS DEVEIKIS-PIPIRAS
Pozos 254, Avellaneda
T. E. 20-9758 - Particular: 20-9758

MAŠINŲ FABRIKAS
ŠALTAM METALO APDIRBIMUI
Kniedžių, Varžtų ir Veržkelių Fabrikas

Marca Registrada
Vladas Urbietis
MORON 3596
(Altura Pavón 3500)
T. E. 241-0116 LANUS

J. GINTYLA
Dr. Med.
Elektroterapija, reumatizmas, išijos (ciatica)
Consultorio del Dr. Beaux
c. José Evaristo Uriburu 1312, I, A
T. E. 42-2036
pirmad., trečiad., penktad.
10 — 13 val.
antrad., ketvirtad., šeštad.
15 — 18 val.

Paryžiaus universiteto diplomuotas gydytojas
Dr. Emilio Cura
Vidaus ligų specialistas
Hospital Rawson ir Hospital Vecinal de Lanus gydytojas, priima ligonius savo privačiuose konsultoriumuose nuo 16 iki 20 val.:
URUGUAY 763 AVELLANEDA
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais;
SARMIENTO 4143 LANUS
antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais

LIETUVIŠKAS
KĖDŽIŲ FABRIKAS
Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams
Bronius Eidukonis
Savininkas
Salta 265, Sarandi. T. E. 22-5461

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Stiprios ir gražios įvairaus stiliaus kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams.
Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Pedernera 3253 — Buenos Aires
T. E. 91 - 4570

"LITUANIA"
BATŲ DIRBTUVĖ ir PARDUOTUVĖ
Taisomi ir gaminami įvairūs batai pagal užsakymą.
BRONIUS LESKAUSKAS
Defensa 1174 — Buenos Aires
T. E. 34 - 9091

ELEKTROTECHNIKAS
Įveda elektrą į namus, įtaiso florescentinę šviesą, taiso įvairius elektrinius aparatus
JONAS KRUTAS
Catamarca 3335 Avellaneda

Didelis Lietuvių Bičiulis
Dr. CHARLES M. SMART
DANTISTAS
Priėmimo valandos: 9.30 - 12 ir 14.30 - 16.
Córdoba 991, piso 5 Dep. B, Cap
T. E. 31 - 7060

ADVOKATŲ KANCELIARIJA
Bohdan Kawecki — Advokatas iš Vilniaus
José Murmis — Procurador Nacional, Traductor Publico
Sutvarko: prekybinius, administratyvinius, civilinius, baudžiamuosius, moterystės, darbo teisės (jubilación) reikalus ir kt.
Išrūpina pasus "no argentino" per 3 savaites.
Priima: nuo 17 val. iki 19 val. kasdien, išskyrus šeštad., sekmad. ir šventes
Av. CORRIENTES 2880, piso 2, Buenos Aires. T. E. 47 (Cuyo) 4681
(Pusė kvadros nuo Av. Pueyrredón)

TEISĖS BIURAS
Dr. Roman Ciechanow — Dr. Roberto Rois
MAIPU 231 — BUENOS AIRES — T. E. 34 - 1020 ir 0601
Priima nuo 15 iki 18,30 val. Šeštadieniais nuo 15 iki 16 val.
Išrūpina pasus "no-argentino" ir pilietybės dokumentus, sutvarko šeimos, darbo (jubilación), nekilnojamo turto, pirkimo, pardavimo ir įvairių sutarčių teisinius reikalus, veda civilines ir baudžiamąsias bylas, išverčia ir patvirtina dokumentus.

Foto "PABLO"
★
FOTOS
EN ESTUDIO
Y A DOMICILIO
★
COPIAS
REPRODUCCIONES
AMPLIACIONES
★
VENTA DE ROLLOS
★
PASAJE CHICAGO 982
Media cuadra de la Parroquia

URUGVAJAUS LIETUVIAI

ATSIŠAUKIMAS Į URUGVAJAUS LIETUVIUS

Šiomis dienomis Laikinasis Urugvajaus Lietuvių Bendruomenės Organizacinis Komitetas (LULBOK) išleido atsišaukimą į Urugvajaus lietuvius, kviesdamas juos prisidėti prie organizuojamos Urugvajaus Lietuvių Bendruomenės. Atsišaukime yra paaiškintas Bendruomenės tikslas ir Organizacinio Komiteto uždaviniai. Atsišaukimą pasirašo Laikinojo Urugvajaus Liet. Bendruomenės Organizacinio K-to pirmininkas kun. St. Grigaliūnas, sekretorius A. Gumbaragis, kasininkas A. Brazys ir nariai: Pr. Vikonis, A. Grišonas, A. Kaušinis, V. Dorelis. Prie atsišaukimo yra prijungtas registracinis lapelis, kuriame norįs prisidėti prie U. L. Bendruomenės įrašo savo vardą pavardę, asmenų skaičių ir adresą. Šis registracinis pareiškimas, jį užpildžius, siunčiamas Organizacinio K-to pirmininkui (Posolo 4025, Montevideo, telef. 5-25-89) arba bet kuriam kitam Komiteto nariui.

PAREIŠKIMAS

Aukštai Gerbiamas Redaktoriau:

Išeinanti Urugvajuje "Kultuvė" savo paskutiniame numeryje skelbia, kad prieš porą mėnesių, t. y. birželio m. 4 dien., tarp kitų, aš esu dalyvavęs to laikraščio redakcijos pasitarimuose dėl jo orientacijos ir turinio ir esu pasirašęs po nutarimais; tas tiesa. Bet kadangi tuose nutarimuose buvo pasakyta, kad ateityje "Kultuvė" daugiau nepuls demokratų ir padorių kolonijos lietuvių, to neišlaikė ir tebetęsia savo pirmąją orientaciją, turiu garbės pareikšti lietuvių visuomenei, kad nuo šios dienos daugiau nieko bendro neturiu su minimu laikraščiu.

Su tikra pagarba

Vladas Vijūnas

Montevideo, 1950 rugpiūčio 19 d.

IŠVYKO Į BUENOS AIRES

Rugsėjo 19 d. į Buenos Aires išvyko ilgametis U. L. Kultūros Dr-jos patalpų ir bufeto vadėjas p. Petras Korkuzas su žmona Albina ir dukra Mirta. Jie Buenos Aires apsigyveno pas savo švogerį Alfonsą Karusevičių, žinomą foto reikmenų pramonininką. (lk)

ČILĖ

PLB ČILĖJE

Mažutė Čilės lietuvių kolonija, tesiekianti tik keliasdešimt tautiečiu, jau turi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skyrių, kurio pirmininku išrinktas stud. Julius Kakarieka.

ARGENTINA

BAHIA BLANCA

MILIJONIERIUS PERCY E. HARDCASTLE VEDĘS LIETUVAITĖ

Neseniai Bahia Blanca mieste apsigyveno anglų kilmės pramonininkas Mr. Percy E. Hardcastle, kuris perėmė savo tėvo Felipe Arturo Hardcastle įkurtų įmonių vadovavimą. Jo vadovaujamoji anoniminė bendrovė "Hardcastle" turi keletą didžiulių įmonių Buenos Aires, Jujuy, Salta, Entre Rios provincijose ir Paragvajaus respublikoje. Gimęs Argentinoje, Percy E. Hardcastle ėjo mokslus Anglijoje ir savanoriu dalyvavo antrajame pasaulio kare kaip Anglijos kapitonas. Jo žmona yra lietuvaitė iš Vilniaus. Be lietuvių kalbos ji puikiai kalba lenkiškai, rusiškai, vokiškai, prancūziškai ir angliškai.

Percy E. Hardcastle įmonėje Bahia Blanca dirba "LAIKO" skaitytojas Mykolas Kuprevičius. Neseniai apsilankęs pas savo bičiulį Juozą Kanapinską Bs. Aires'e, "LAIKO" korespondentui pareiškė savo pasitenkinimą naujuoju simpatingu šeimininku, kuris tuojau pakėlė visiems darbininkams algas 5%, o jauniausias ir seniausias be to dar gavo po $ 500 dovaną. (lk.)

LIETUVIAI BAHIA BLANCA

Bahia Blanca yra didelės ateities Argentinos uostas prie Atlanto, turįs šiuo metu apie 150.000 gyventojų. Lietuvių tenai labai negausu. Be Mykolo Kuprevičiaus, jau 12 metų dirbančio "Hardcastle" bendrovės įmonėje, tenai iš seniau gyvena gabi siuvėja Antanina Žmuidinienė, kurios vyresnioji duktė Antonija yra mokytoja, sūnus Karolis (17 met.) turi tarnybą karo uoste, o jauniausioji — Rožytė — mokosi saleziečių kolegijoje. (lk)

Visam pasauly mažieji skaito vaikų laikraštėlį "EGLUTĘ". Joje daug gražių skaitymų ir eilių.
"LAIKAS" patarpininkauja norintiems ją užsisakyti.

SKAITYTOJAMS ŽINOTINA!

Paskutiniu laiku labai pabrango spauda. "LAIKAS" negalės būti siuntinėjamas tiems, kurie tuojau neužsimokės prenumeratos. Todėl labai prašome nedelsiant kreiptis į "LAIKO" Administraciją arba į artimiausią platintoją ir atsilyginti. Visiems iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

Liet. Pamaldos Montevideo Mieste
vyksta antrąjį mėnesio sekmadienį 10 val. Švč. Jėzaus ir Marijos Širdžių parapijos bažnyčioje, Posolo 4025, pustrečios kvadros nuo avda. Gral. Flores.

Lietuviška Stiklo Įmonė
Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viešbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami asadoms, piknikams ir dideliems pokyliams.
Savininkai
P. VIDŪNAS, A. MASIULIS, VL. PALAČIONIS
Centras:
Zavaleta 551, Capital. T. E. 61-8765
Skyrius:
Dr. Juan Madera 1694 — Capital
T. E. 61-8690

MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
Savininkai
Mikelionis ir Gelbuda
Martinez Rozas 971
Villa Crespo Buenos Aires

ELEKTROS INSTALACIJA
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas
P. Mačernis
Isleta 3865 4 de Junio

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"
Savininkė:
Ona Kasparienė
SOLER 3441
Buenos Aires T. E. 79-2528

Vyriškų ir moteriškų rūbų
SIUVYKLA
Vacys ir Viktorija Andriuškevičiai
Posadas 1481,
Capital T. E. 42-8615

TALLER MECANICO EN GENERAL
Taisomi visų rūšių automobiliai ir sunkvežimiai, sutvarkomi karboratoriai ir t. t.
Darbas atliekamas sąžiningai ir garantuotai
J. Sudnius ir D. Reale
Entre Rios 1866, Capital
T. E. 23 - 0903

Pigiai parduodu
moderniška rankinę audimo mašiną (2 metrų platumo). Kreiptis: Andonaegui 2351, Dep. A., Villa Urquiza, Capital.

PRITYRUSI MODISTĖ
Onutė Zupkienė
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

MODERNIŲ VITRINŲ IR KRAUTUVIŲ ĮRENGIMŲ FABRIKAS
Įvairaus dydžio lentynos ir baldai vaistinėms, baltinių krautuvėms, barams ir t. t.
Kazimieras Kaminskas
Trelles 1543-47
Altura Gaona 2400
T. E. 59-1918 Buenos Aires

Rudolfo Kureikio
LIETUVIŠKA KIRPYKLA
BRASIL 800 4 DE JUNIO
(priešais Lietuvių Salę

Nauja Moteriškų Rūbų
SIUVYKLA
ELENA GRIGALIŪNAITĖ
modistė
Paraguay 734 Avellaneda

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA
"EUROPA"
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui
Jonas Motekūnas
Savininkas
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda
T. E. 241, Lanus 0933

FUNDICION PRADO
Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria
Eduardo Jusys
MOLINOS DE RAFFO 473
Telefono: 22 53 05 Montevideo

Alfonso Bartašiūno
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė
ZAPICAN 2789
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ
Didelis pasirinkimas
Juozas Kučinskas
Savininkas
Gral. Roca 700 Avellaneda

Diplomuota Modistė
Magdalena Tumosienė
Priima įvairius sezoninius ir proginius užsakymus
Sarmiento 510 Avellaneda

Mechaninė Dirbtuvė
Gaminami varžtai ir matricos.
Taisomos įvairios mašinos.
Jonas Leščinskas
Rep. Argentina 852 4 de Junio

BALDŲ FABRIKAS
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai
Antanas Girdauskas
Savininkas
Hernandarias 1721, Buenos Aires

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ
Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems - miegamiesiems ir t. t.
Savininkas
Nikodemas Skrandžius
LUZURIAGA 750
Buenos Aires T. E. 21-2577

FOTO EMILIJA
Atliekami įvairūs foto darbai
Emilija Jasiukynienė
Savininkė
NOGOYA 2969
Villa del Parque T. E. 50-7319

KĖDŽIŲ FABRIKAS
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.
Juozas Juška
Savininkas
R. GUTIERRES 1948
Avellaneda T. E. 22-5137

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ
Priima įvairius užsakymus
Antanas Barzdžius
Savininkas
Av. Alvarez Jonte 1657
Buenos Aires T. E. 59-5248

VALGYKLA IR RESTORANAS
Sveiki valgiai, greitas ir mandagus patarnavimas.
Savininkas
Josė Mitura
La Rioja 2219, Villa Porvenir, Avellaneda — T. E. 20-9380

V. Rasiūno Optika
Gral. Mariano Acha 876 - MORON
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.
Patogiausias susisiekimas col. 10 (iki klubo "Pomona")

"Lietuvos Aidai"
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.
Radio Mitre LR6
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

ALMACEN
ANTONIO BUNDINIS
CANNING 1706, CAPITAL
T. E. 72-4020
Lietuviams, perkantiems daugiau kaip už 50 pezų, daroma 10 % nuolaida.

CASA MUSKETAS
Oficialus atstovas radio aparatų
Victor y Marconi
★
Plokštelės
Pianai Sanabria 2790-92
Akordeonai Capital
Armonikos T. E. 50-5948

M. Valantinas
Firmos WARREN S. Atstovas
Isleta 3643 — Valentin Alsina
Parduoda ant išsimokėjimo žibalines ir elektrines virtuves (cocinas), kambariams šildyti krosnis (estufas), šaldytuvus (heladeras), ventiliatorius ir kitus namų reikmenis.

LIETUVIŠKA VALGYKLA RESTORANAS
Kazimieras Duda
Savininkas
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai.
Mandagus ir greitas patarnavimas
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
M. Šlikas
PASAJE BLANDENGUES 3015
(altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Jeigu nori pirkti arba parduoti
LOTĄ
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į
Antonio Zidelis
J. A. ROCA 854
HURLINGHAM, FCNGSM

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė
Gaminami nauji ir taisomi seni batai
Savininkas
Juozas Šnipas
Cabildo 651
Villa Porvenir Avellaneda

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
"LIT"
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas
Jonas Aukštikalnis
Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje
Posadas 23 Avellaneda
T. E. 20, Wilde 7831
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.
Antanas Šalčiūnas
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires
T. E. 60-2784

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automatinėmis staklėmis
BRANDZEN 2555
AVELLANEDA T. E. 22-9264
T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jei siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonomingas:
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.
Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.
Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!
JUOZAS NENIŠKIS
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Veržeklių gamyba. Gaminamos štandartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Inž. JONAS RAMANAUSKAS
ANATOLE FRANCE 390
SARANDI T. E. 22 - 2034 AVELLANEDA

Modas Survila
ESMERALDA 823 T. E. 31-8446

LITHUANIAN BIBLIOGRAPHIC SERVICE
606 NORTH BOWMAN AVE.
DANVILLE, ILLINOIS
ESTADOS UNIDOS DE N. A.

LAIKAS
"EL TIEMPO" Semanario Lituano
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Correo Argentino Casa Central
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 4289
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 318870

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siųsti Administratoriui: Francisco Garšva. KAINA: Argentinoje metams $ 15, pusmečiui $ 8, atskiras nr. 80 centavų. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezai. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PAŠTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

III METAI — AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN 1950
RUGSĖJO (SEPTIEMBRE) 8 D., PENKTADIENIS Nr. 15 (31)

Buenos Aires Avellaneda

Marija ir Juozas Bendorinai

Šio "LAIKO" nr. Garbės Leidėjai yra Marija Paliukėnaitė ir Juozas Bendorinai.

Juozas Bendorinas gimė Balaikių km., Liudvinavo valsč., Marijampolės aps. 1922 m. įstojo savanoriu į nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, kurioje išbuvo iki 1925 m. Būdamas gabus jaunuolis, įstojo į karo sanitarijos mokyklą, kurią baigęs gavo sanitarijos puskarininkio, o vėliau ir viršilos laipsnį ketvirtajame artilerijos pulke. Išėjęs į atsargą, vienerius metus dirbo įvairiuose statybos ir rangovo darbuose.

1926 m. J. Bendorinas atsisveikina su gimtuoju kraštu ir išvyksta į tolimąją Argentiną. Po dviejų metų persikelia į anapus La Platos — į Urugvajaus respubliką. Gauna atsakingą darbą garsiajame Anchoreno parke, Colonia departamente, kur išgyvena 13 metų. 1933.VIII..26 vedė lietuvaitę Mariją Paliukėnaitę.

Marija Paliukėnaitė gimė ir augo Karasinės vienkiemy, pasiturinčių ūkininkų šeimoj. 1929.VII.16 ji atvyko į Buenos Aires, kur greitai įsijungė į lietuviškosios kolonijos gyvenimą kaip visuomeninė, Moterų ir Mergaičių dr-jos "Birutė" uoli veikėja ir Labdaros dr-jos narė.

1942.IV.8. M. ir J. Bendorinai galutinai grįžo iš Urugvajaus į Buenos Aires. Praslinkus vieneriems metams, 1943. XI. 8 išsikelia į kalnuotąją Rio Negro guberniją, kuri neveltui yra vadinama "Argentinos Šveicarija". Apsigyvena Villa Angostura miestelyje ant gražiausio Argentinos ežero Nahuel Huapi (indėnų kalba reiškia: "Gražusis Ežeras") kranto, 600 metrų virš jūros paviršiaus, 120 km nuo garsiojo San Carlos de Bariloche kurorto. Čia klimatas panašus į Lietuvos: žiemą apylinkes nukloja gilus sniegas, o pavasarį ir vasarą pasipuošia žemė šviežiu žalumu. Čia išgyvena pusantrų metų. Užsiima namų statyba. Lietuvių trūkumas neleidžia jiems ilgiau tenai pasilikti. 1945 m. galutinai grįžta į Buenos Aires didžiąją lietuvių koloniją.

Tais pačiais metais nuo J. Nakučio ramioj ir patogioj vietoj, esančioj netoli centro, nusiperka namą, šalia kurio įsirengia nuosavą baldų dirbtuvę. Lietuvių kolonijoj plačiai žinomas kaip sumanus ir sąžiningas namų rangovas ir puikių baldų meistras. Pats mėgsta gražius ir retus baldus. Jo namuose randame 2 brangias Liudviko XV laikų spintas, caoba brangmedžio puikiai pagamintą liuksusinį stalą, reto stiliaus ir puikaus darbo staliukų, spintelių, rėmų, įvairių pakabų, išdrožinėtų iš elnio ragų ir kt. Abu labai mėgsta lietuviškas knygas ir laikraščius ir nemaža jų turi, tvarkingai sudėtų namų knygynėlyje. Abu nuoširdžiai myli savo tėvynę ir labai dėl jos sielojasi. Remia kultūrinį kolonijos veikimą gausiomis aukomis ir yra retas lietuviško nuoširdumo pavyzdys.

J. Bendorinas turi seserį Oną Būtelionienę, kuri gyvena Valentin Alsina, ir brolį Kostą, vedusį danę Sorensen ir gyvenantį nuosavam dvarė už Bahia Blanca. M. Bendorinienė taip pat turi dar nevedusį brolį Stasį Paliukėną, kirpyklos savininką. Abu jau ilgas laikas neturi jokių žinių iš savo giminių Lietuvoje, iš kurių vieni jau yra mirę, o kiti — ištremti į Sibirą.

"LAIKO" Redakcija ir Administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū savo naujiesiems Garbės Leidėjams ir linki daug asmeniškos laimės ir džiaugsmo sulaukti jų taip mylimos Tėvynės prisikėlimo.

"Laiko" Garbės Leidėjai

Andrius Ališauskas ir Vladė Ališauskaitė, Marija ir Juozas Ališauskai, Jonas Aukštikalnis, MARIJA IR JUOZAS BENDORINAI, Moterų ir Mergaičių Dr-ja "Birutė", Emilija ir Antanas Braziai, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Kazimieras Čibiras, Vanda Čikštienė, Juozas Daugirdas, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina Geigaitė ir Juozas Šulnis, Danutė ir Jurgis Gilvydžiai, Laimutė Šlapelytė Graužinienė ir Dr. Kazimieras Graužinis, Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras P. Amerikai, Gyvojo Rožančiaus ir Labdaros Dr-ja, Adelė ir Vincas Grigaičiai, kun. Stanislovas Grigaliūnas, Valerija ir Kazimieras Kaminskai, Ona Kasparienė, Adolfas Kaušinis, Povilas Miliauskas, Juozas Musteikis inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Rosario Lietuvių Bendruomenė, Uršulė ir Pijus Sakalauskai, Marija ir Kazimieras Stankūnai, Marija ir Petras Šantarai, Paulina ir Vladas Urbiečiai.

NAUJI "LAIKO" RĖMĖJAI

P. Gervilienė $ 80, Mykolas Galeckas $ 5, Ona Lipinskienė $ 5, Povilas Mainonis $ 5, Eleonora Matukienė $ 5, Povilas Pimpičia $ 5, Valentinas Račiūnas $ 5, Vaclovas Rymavičius $ 5, P. Sukaravičius $ 5, P. Desčienė $ 3.

Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiesiems "LAIKO" Rėmėjams Redakcija ir Administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

"UOŠVĖ Į NAMUS, TYLOS NEBEBUS"

Rugpiūčio 19 d. Lietuvių Salėje, Avellanedoje, Scenos Mylėtojų Būrelis suvaidino vieno veiksmo komediją "Uošvė į namus, tylos nebebus". Režisavo ir uošvės vaidmenį suvaidino S. M. Būrelio vadovė Beatričė Kerbelienė. Jaunosios poros vaidmenis išpildė O. Stanaitienė ir A. Matukas, tarnaitės — U. Šilaikienė ir dėdės — St. Stanaitis, vaidinęs įtikinamai ir su įsijautimu.

Sekantis S. M. Būrelio pasirodymas įvyks rugsėjo 16 d. toje pačioje salėje. Bus statoma 3-jų veiksmų komedija "Pinigėliai". Būrelio pastangos duoti naują scenos veikalų yra vertos simpatijos ir pritarimo. (lk)

TAUTINIO ANSAMBLIO POBŪVIS

Rugsėjo 26 d. Lietuvių Salėje Avellanedoje įvyko metinis Tautinio Ansamblio pobūvis, kuriame be Ansamblio narių dalyvavo ir keletas kviestinių svečių. Meninę programą atliko p. Noreikienė, padainuodama keletą liaudies dainų, ir A. Zotovienės paruoštas kvartetas (A. Zotovienė, V. Namikas, A. Rastauskas ir R. Mackevičius), nuotaikingais kupletais apdainavęs Ansamblio vargus. Netrūko tenai nė paties Mefisto, kuris išgąsdino visus kaltininkus, surašydaas jų pavėlavimus į repeticijas ir kitokius "nusižengimus". Momentui pritaikintas pasakė Tautinio Ansamblio vadovas A. Petravičius, buvęs gimnazijos direktorius J. Vedegys, rašytojas K. Čibiras ir "LAIKO" redaktorius. Palinkėta, kad Tautinis Ansamblis augtų, stiprėtų ir skleistų lietuviškos dainos, papročių ir krašto meilę plačiose išeivių kolonijose.

PAKRIKŠTYTI AUŠROS VARTŲ BAŽNYČIOJE AVELLANEDOJE

—Rugpiūčio 20 d. iškilmingai pakrikštyta **Izabelė Tepferytė**, A. Sereikytės ir A. Tepferių duktė. Krikšto tėvai: Marcelė Varpulevičius ir Jaime Atanasio.

—Rugpiūčio 27 d. pakrikštyta **Marija Teresė Marinitsch**, Onos Paltanavičiūtės ir Jono Marinitsch'ių duktė. Krikšto tėvai: Danutė Ginterytė ir A. Apanavičius.

—Rugpiūčio 27 d. pakrikštyta **Delija Ona Jutaitė**, Barboros Dirsytės ir Broniaus Juto duktė. Krikšto tėvai: Adelė Degutis ir Vladas Matzerskis.

Vyt. Palubinskas M. I. C. su draugais teologijos studentais liet. Aušros Vartų parapijos sode Avellanedoje įžadų dieną. II-oj eilėj pirmasis iš deš. yra Argentinos Marijonų Viršininkas kun. Jonas J. Jakaitis M. I. C.

SPORTO KOMITETAS PRANEŠA

Sekmadienį, rugsėjo 17 d., Lietuvių Salėje, Avellanedoje, "Vyčių" draugija ruošia šeimyniską popietį su šokiais. Popiečio pelnas skiriamas ruošiamai sporto aikštei įrengti. Savo atsilankymu prisidėsime prie gražaus darbo, taip reikalingo lietuvikojo kolonijos jaunimo sportiniam auklėjimui.

Šia proga Sporto Komitetas pareiškia savo nuoširdžią padėką R. Jospaičiui ir jo pagalbininkams už ruošiamus žaidimus ir kitas pastangas, paremti komiteto darbui. Dėkojame visiems, kurie remia Komiteto pastangas įrengti sporto aikštei ir įsigyti kitiems būtiniausiems sporto reikmenims.

Lietuvių Parapijos Sporto Komitetas

RUOŠIAMI VAIKAI PRIE PIRMOSIOS ŠV. KOMUNIJOS

Seselės Kazimierietės ruošia vaikučius prie pirmosios Šv. Komunijos kasdien 5 val. po pietų Lietuvių Aušros Vartų Mokyklos patalpose, Brasil 835, Avellaneda. Pamokų pradžia — rugsėjo 4 d. Tik tie vaikai, kurie nuo pradžios ir sąžiningai lankys pamokas, bus prileisti prie pirmosios Šv. Komunijos, kuri įvyks per Lietuvių Ašros Vartų Parapijos šventę **lapkričio 19 d.**

Antrąją vaikų grupę prie pirmosios Šv. Komunijos ruošia kun. J. Margis M. I. C. pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 10 val. ryto. Pamokos bus dėstomos taip pat Aušros Vartų Mokyklos patalpose.

KRIKŠTYNOS

● Rugpiūčio 12 d. Kazimieras ir Konstancija Šinkūnaitė Gikiai savo namuose Villa Sastre, Temperley, pakrikštijo savo dvi dukreles: Ireną Ievą ir Eleną Aliutę. Krikštą suteikė kun. K. Černiauskas MIC. Pirmosios krikšto tėvais buvo Emilija Šinkūnaitė ir Juozas Varnas, o antrosios — Anėlė Šinkūnaitė Dūdienė su Petru Dūda iš Miramar. Svetingi šeimininkai ta proga suruošė giminėms ir artimiesiems šaunias vaišes savo namuose. **J. Stasiulevičius**

Marijos Žigaitės ir Jono Baliuko sutuoktuvės liet. Aušros Vartų bažnyčioje 1950. VIII. 5.

● Š. mėn. 25 d. Buenos Airese ir Avellanedoje lankėsi iš Ascochingos, Kordobos prov., atvykęs kun. A. Valiuška. Kun. Valiuška Ascochingoje eina kapeliono pareigas vienoje seserų vedamoje mokykloje ir aptarnauja Kordobos lietuvių koloniją. Paskutiniu metų Kordobos vyskupas jį paskyrė nepaprastu seserų nuodėmklausiu.

VISUOMENĖS DĖMESIUI

Prieš kurį laiką Avellanedoj keli lietuviai sudarė **Namų Dažymo Bendrovę**, kuri atlieka sąžiningai ir gerai įvairius namų darbus. Tuo tarpu darbo pasiūlymo reikalais prašome kreiptis į "LAIKO" redakciją, T. E. 20-9027.

PADĖKA

Liaudies Meno Parodos Rengėjai nuoširdžiai dėkoja Lietuvių Tautiniam Ansambliui už padengimą išlaidų, rengiant Parodą, ir Ansamblio vadovui Aleksandrui Petravičiui už meništką elektros apšvietimą. **Rengėjai**

VIEŠA PADĖKA

Už suorganizuotą paramą "LAIKO" naudai, Moterų ir Mergaičių Dr-jos valdybai ir ruošėjoms: U. Šilaikienei, O. Mainonienei, M. Sturevičienei, M. Žekienei, G. Krivickienei, B. Sturevičiūtei taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

"LAIKO" Red. ir Adm..

LIETUVIŲ TAUTOS ŠVENTĖS

MINĖJIMAS ĮVYKS RUGSĖJO 10 D., SEKMADIENĮ, 5 (17) val. Įvairi programa: kalbės A. Petravičius ir K. Čibiras, dainuos Šv. Cecilijos choras, šoks tautinius šokius Tautinio Ansamblio šokių grupė ir k. Ta pačia proga bus paminėtas ir Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje darbo dešimtmetis. Protestą prieš dabartinę Lietuvos padėtį skaitys Z. Juknevičius.

GARBĖS LENTA visos lietuviškos kolonijos vardu prie Gen. San Martin namo bus iškilmingai prikalta

RUGSĖJO 23 D. 4 (16) VAL.

Kiekvieno lietuvio pareiga dalyvauti savo Tautos Šventės minėjime Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellanedoje, ir Gen. San Martin pagerbime Plaza Gran Bourg, tarp Sanchez de Bustamante ir Alejandro Aguado, Buenos Aires.

● **Marija ir Juozas Bendorinai**, "LAIKO" Garbės Leidėjai, š. m. rugpiūčio 26 d. atšventė savo vedybinio gyvenimo 17 metų. Ta proga malonių šeimininkų namuose buvo jaukus priėmimas, kuriame dalyvavo kun. Alfonsas Grauslys, rašytojas K. Čibiras, Marija ir Jonas Baliukai ir "LAIKO" redaktorius.

● **Katalina Čekanauskienė**, "LAIKO" Garbės Leidėja, žinomo pramonininko inž. J. Čekanausko žmona, rugpiūčio 25 d. savo metinių sukaktuvių proga gavo daug sveikinimų iš savo giminių ir bičiulių. Vakare savo namuose, Brandzen 2624, Sarandi, įvyko jaukus priėmimas, kuriame dalyvavo p. Emilija Čekanauskienė su dukromis, Domingo S. Acrocca, Vladas Urbietis su Ponia, J. Povilauskas su Ponia, Dr. Melo, P. Kiesmann su Ponia, P. Gasevičius su Ponia, P. D. ir J. Namikai, P. Muižis ir kt.

● **Gen. Teodoras Daukantas** rugpiūčio 26 d. grįžo iš Kordobos į Buenos Aires. Jis neseniai baigė rašyti knygą apie komunizmą ir ieško leidėjo. Liepos 26 d. vadovavo užsieniečių žurnalistų posėdžiui vengrų laikraščio redakcijoje. Po rugsėjo 10 ruošiasi vėl kuriam laikui išvykti į Kordobos kalnus.

● **Kaziukas Kliauga**, 7 metų žinomo Bs. Aires kolonijos veikėjo sūnus, prieš 4 savaites susižeidė dešinę akį į nusileidžiantį propagandinį balioną. Garsaus okulisto Dr. Curtis gydoma Sta. Lucia ligoninėje, gajaus berniuko akis, po sekmingos operacijos, gyja. Linkime visiško ir greito pagijimo. **(L. R.)**

GARNYS KANAPINSKŲ NAMUOSE

Rugpiūčio 24 d. Vladės Mykolaitytės ir Juozo Kanapinskų duktė Veronika Kanapinskaitė, kavalerijos leitenanto Rodolfo Miranda žmona, Rivadavia klinikoj susilaukė dukrelės Silvijos Dianos. Laiminga motina netrukus tikisi grįžti iš ligoninės į tėvų namus, kuriuose dabar vieši iš tarnybos orlaiviu parskridęs jos vyras ir viešpatauja didelis džiaugsmas. (lk)

Veronika Kanapiskaitė de Miranda.

● **Vladei Mykolaitytei Kanapinskienei** rugpiūčio 7 d. Alvarez ligoninėje buvo padaryta skaudi gerklės operacija, kurios pasėkoje buvo sužeista svarbi kraujo gysla. Net 24 val. teko kovoti su smarkiu kraujoplūdžiu. Būdama atsparaus organizmo, ligonė greitai atsigavo ir netrukus grįžo į savo namus Flores, Bs. Aires.

Parengimai Lietuvių Salėje

RUGSĖJO 10 D., sekmadienį, Tautos Šventės minėjimas. Pradžia 5 (17) val.

RUGSĖJO 16 d., šeštadienį, Scenos Mylėtojų Būrelis rengia vakarą su šokiais. Vaidins trijų veiksmų komediją "PINIGĖLIAI". Pradžia 8 (20) val.

RUGSĖJO 17 D., sekmadienį, Vyčių rengiamas Sporto Komiteto naudai linksmas popietis su šokiais. Pradžia 6 (18) val.

RUGSĖJO 24 D., sekmadienį, Šv. Cecilijos choro rengiamas vakaras Lietuviškos radio valandėlės naudai. Linksmas vaidinimas "Pasisekusi komedija", dainos, solistai ir t. t. Pradžia 5 (17) val.

Scenos Mylėtojų Būrelis

1950 m. rugsėjo mėn. 16 d. Lietuvių Salėje Calle Brasil 835, Avellanedoje, rengia

VAKARĄ

PROGRAMOJE:

Sofijos Kymantaitės - Čiurlionienės 3-jų veiksmų komedija

"PINIGĖLIAI"

Dalyvauja:

Beatričė Kerbelienė, Liucija Paliulionytė, Regina Stanaitienė, Henrikas Bagdonas, Antanas Brazaitis, Algirdas Matukas, Juozas Maslaveckas, Stasys Stanaitis ir kt.

Režisuoja dramos aktorė Beatričė Kleizaitė - Kerbelienė

Pradžia: 20,30

Visi kviečiami atsilankyti

Rengėjai